

ՀԵԼՍԻՆԿՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԱՍԱՄԲԼԵԱՅԻ
ՎԱՆԱԶՈՐԻ ԳՐԱՍԵՆՑԱԿ

OPEN SOCIETY
FOUNDATIONS

ՏԵՂԵԿԱՆՔ

2021 ԹՎԱԿԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ԿԻՍԱՄՅԱԿՈՒՄ

ՀՀ ԵՎ ԱՀ /ԼՂ/ ԶԻՆՎԱԾ ՈՒԺԵՐՈՒՄ

ՄԱՀԱՑՈՒԹՅԱՆ ԴԵՊՔԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

ՎԱՆԱԶՈՐ

2021

Հեղինակներ՝ Արմինե Մաղիկյան
Նազելի Մովսեսյան
Խմբագիր՝ Արթուր Սաքունց

Սույն զեկույցը պատրաստվել է Բաց հասարակության հիմնադրամների ֆինանսական աջակցությամբ:

Սույն զեկույցի մեջ արտահայտված տեսակետները, մեկնաբանություններն ու եզրակացությունները հեղինակներինն են և հնարավոր է, որ չհամապատասխանեն ֆինանսավորող կազմակերպության տեսակետներին:

ԱՄՓՈՓ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

ՀՔԱ Վանաձորի գրասենյակը (այսուհետ նաև՝ Կազմակերպություն) ներկայացնում է 2021 թվականի առաջին կիսամյակում Հայաստանի Հանրապետության (ՀՀ) և Արցախի Հանրապետության/Լեռնային Ղարաբաղի (ԱՀ/ԼՂ) զինված ուժերում զինձառայողների մահվան դեպքերի վերաբերյալ տվյալները, որոնք հավաքագրվել են զանգվածային լրատվամիջոցներով և պաշտոնական աղբյուրներով տարածված տեղեկություններից, ինչպես նաև Կազմակերպության կողմից պաշտոնական կառույցներին (ՀՀ պաշտպանության նախարարություն, ՀՀ գլխավոր դատախազություն, ՀՀ քննչական կոմիտե) ուղղված տեղեկատվության հարցումների պատասխաններից:

Մեր ամփոփած տեղեկությունների համաձայն՝ 2021 թ. առաջին կիսամյակում ՀՀ և ԱՀ/ԼՂ զինված ուժերում գրանցվել է 29 զինձառայողի մահվան դեպք:

Մահվան 29 դեպքերի պատճառներն են.

- 9-ը՝ **ավտովթար** (որից 2-ը՝ վրաերթ),
- 8-ը՝ **առողջական խնդիրներ**,
- 4-ը՝ **դժբախտ պատահար** (1-ը՝ ձնահյուս, 1-ը՝ կայծակնահարում, 1-ը՝ ավտոմեքենայի դետալով հարված գլխին, 1-ը՝ ծառի տապալում),
- 4-ը՝ **ինքնասպանություն կամ ինքնասպանության հասցնել**,
- 3-ը՝ **հրադադարի ռեժիմի խախտում**,
- 1-ը՝ **սպանություն** (զենքի օգտագործման կանոնների խախտում):

Հրադադարի ռեժիմի խախտման հետևանքով մահացած 3 զինձառայողներից 2-ը վիրավորում են ստացել 2020 թ. հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին և մահացել են 2021 թ.-ին:

Համեմատության համար նշենք, որ 2020 թ. նույն ժամանակահատվածում՝ առաջին կիսամյակում, գրանցվել է **32 զինձառայողի մահվան դեպք** (տե՛ս աղյուսակ 1), որից

- 10-ը՝ **առողջական խնդիրների հետևանքով**,
- 8-ը՝ **ինքնասպանության կամ ինքնասպանության հասցնելու**,
- 6-ը՝ **դժբախտ պատահարի** (3-ը ձնահյուսի, 1-ը ձորն ընկնելու, 1-ը մեքենայում բռնկված հրդեհի, 1-ը տրակտորի շրջվելու հետևանքով),
- 4-ը **ավտովթարի**,
- 2-ը՝ **սպանության** (1-ը՝ դիտավորյալ, 1-ը՝ այլ հանցանքը թաքցնելու կամ դրա կատարումը հեշտացնելու նպատակով),
- 1-ը՝ **հրադադարի ռեժիմի խախտման**,
- 1-ը՝ **ականի պայթյունի**:

Աղյուսակ 1-ում ներկայացված են ՀՀ և ԱՀ/ԼՂ զինված ուժերում 2020 - 21 թթ. առաջին կիսամյակում մահացած զինծառայողների թիվն՝ ըստ պատճառների և ամիսների:

Աղյուսակ 1. ՀՀ և ԱՀ/ԼՂ զինված ուժերում 2020 և 2021 թթ. առաջին կիսամյակում զինծառայողների մահացության դեպքերի պատճառներն՝ ըստ ամիսների

Ամիս	Հրադարձի ռեժիմի խախտում		Բնքնապատկանության/ինքնասպանության հասցնել		Ատոռջական խտրիներ		Ավտովթար, վրաներթ		Սպանություն								Դժբախտ պատահար										Ընդամենը							
									Դիակալություն		ԶՕԿ		Այլ հանցանքի թաքցնելու կամ դրա կատարումը հեշտացնելու նպատակով		Ավանի պայթյուն		Ընկել է ձորը		Ջնահյուս		Տրակտորի շրջվել		Հրդեհ մեքենայում		Կայծակ/խանարում		Ավտամեք. դետայրը գլխին հարվածելու հետևանքով		Ծառի տապալում		Հրապարակված/պաշտ. կամ ոչ պաշտ./	Չհրապարակված /միայն պաշտոնական գրույթի ամբստացված/	Հրապարակված/պաշտ. կամ ոչ պաշտ./	Չհրապարակված /միայն պաշտոնական գրույթի ամբստացված/
									2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021				
Հունվար		1	2		3	1		3							1								1				1		6	0	1	6		
Փետրվար		1	3		1	1											3												7	0	1	1		
Մարտ	1				1	2	1										1												2	1	1	2		
Ապրիլ			1	1				2																					2	0	3			
Մայիս		1	1	3	2		2	1			1													1					3	0	6	4		
Հունիս			1		5	2	3	1											1		1								4	7		3		
Հատուկ չէ								1																								1		
Ընդամենը	1	3	8	4	10	8	4	9	1	0	0	1	1	0	1	0	3	1	1	0	1	0	0	1	0	1	0	1	24	8	12	17		
																											32		29					

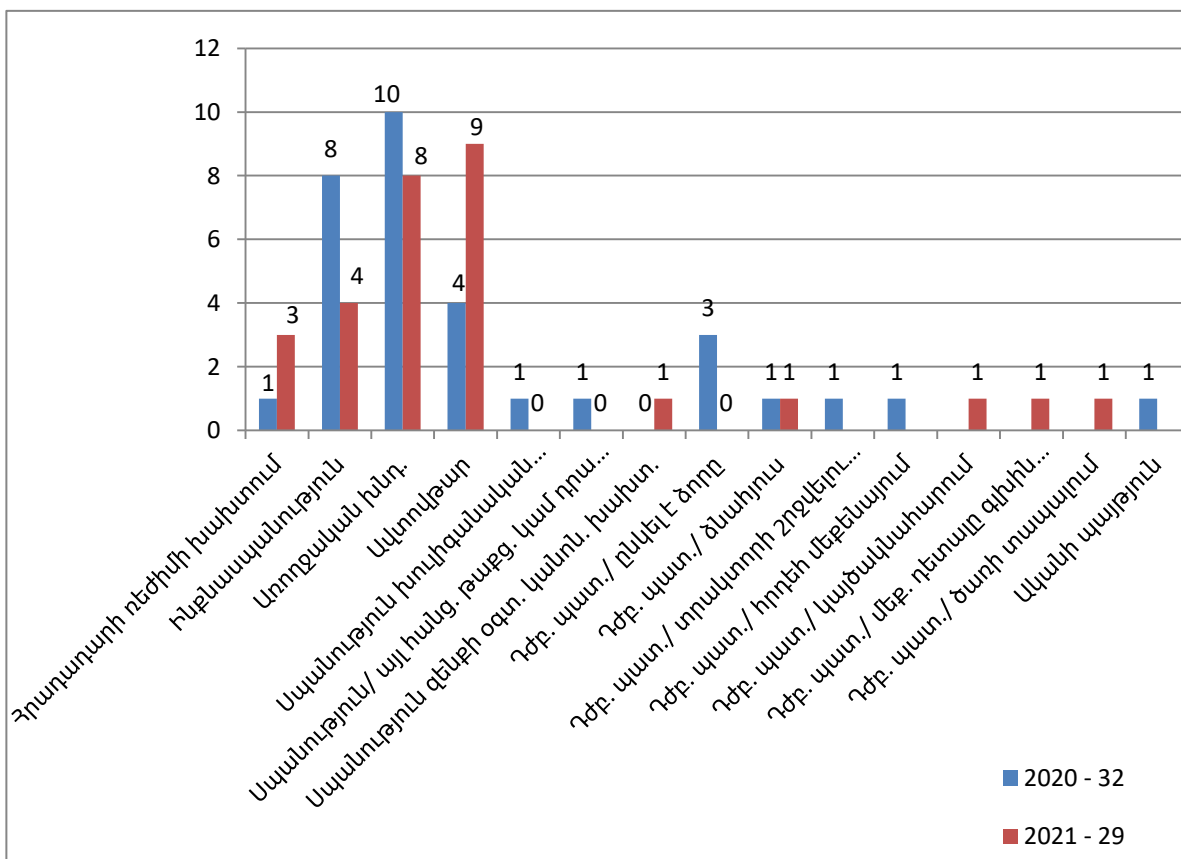
2021 թ.-ին մահացած 29 զինծայողներից միայն 12-ի մահվան մասին է տարածվել պաշտոնական հաղորդագրություն, մյուս 17 դեպքերից 1 դեպքի մասին տեղեկատվություն է տարածվել միայն լրատվամիջոցներով, իսկ 16 դեպքի մասին ընդհանրապես հաղորդագրություն չի տարածվել:

Նշված 17 դեպքերից 16-ի մասին Կազմակերպությունը տեղեկացել է ՀՀ գլխավոր դատախազությունից, 1 դեպքի մանրամասների մասին Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել այլ պաշտոնական աղբյուրից:

Դիտարկելով պաշտոնապես չհրապարակված դեպքերը՝ կարող ենք արձանագրել, որ 17 դեպքից 14-ը համարվել են զինվորական ծառայության հետ չկապված, 3-ը՝ կապված: Այսինքն՝ նույնիսկ երբ մահվան դեպքերը որակվել են որպես ծառայության հետ կապված, պաշտոնապես դրանց մասին տեղեկությունները չեն հրապարակվել:

Կարող ենք փաստել, որ պաշտոնական մարմինների կողմից չի դրսևորվում հաշվետվողականություն զինծառայողների մահվան դեպքերի վերաբերյալ տեղեկատվություն տրամադրելու առումով և պետական կառույցները շարունակում են մահվան փաստերի գերակշիռ դեպքերում հրապարակային տեղեկություններ չհայտնել:

Գծապատկեր 1. 2020 և 2021 թթ. առաջին կիսամյակներում ՀՀ և ԱՀ/ԼՂ զինված ուժերում մահացության դեպքերն՝ ըստ պատճառների

Համեմատելով 2020 և 2021 թվականների առաջին կիսամյակներում մահվան դեպքերի պատճառները՝ արձանագրում ենք, որ 2021 թվականին

- ավելի քան կրկնակի անգամ (5-ով) ավելացել են ավտովթարի հետևանքով մահվան դեպքերը,
- 20 %-ով (2-ով) նվազել են առողջական խնդիրների հետևանքով մահվան դեպքերը,
- 50 %-ով (4-ով) նվազել են ինքնասպանության դեպքերը,
- 1-ով նվազել են սպանության դեպքերը,
- 33 %-ով (2-ով) նվազել են դժբախտ պատահարի հետևանքով դեպքերը:

Ամփոփելով վերոշարադրյալը՝ արձանագրում ենք, որ չնայած 2021 թ. առաջին կիսամյակում գրանցված մահացության դեպքերի թիվը նվազել է, այնուամենայնիվ դեպքերի գերակշիռ մասը՝ 90 %-ը, տեղի են ունեցել ոչ մարտական պայմաններում, մասնավորապես՝ 31 %-ը՝ ավտովթարի, 28 %-ը՝ առողջական խնդիրների, 14 %-ը՝ ինքնասպանության, 14 %-ը՝ դժբախտ պատահարի հետևանքով, 3 %-ը՝ սպանության հետևանքով, իսկ մարտական պայմաններում՝ հրադադարի ռեժիմի խախտման հետևանքով մահվան դեպքերի թիվը կազմում է մահացության դեպքերի ընդհանուր թվի 10 %-ը:

2021 թ. առաջին կիսամյակում մահվան դեպքերի մեծ մասը տեղի են ունեցել մայիս ամսին՝ 10 դեպք, հունվարին արձանագրվել է 7 դեպք, մարտին, ապրիլին և հունիսին՝ 3-ական դեպքեր, իսկ փետրվարին՝ 2 դեպք, 1 դեպքում մահվան դեպքի ժամանակը դեռևս պարզված չէ:

2021 թ.-ին մահացած 29 զինծառայողներից 16-ը՝ պայմանագրային ժամկետային զինծառայողներ են, 7-ը՝ պարտադիր ժամկետային, 2-ը՝ պահեստազորային, 3-ը՝ սպա, 1-ը՝ ենթասպա:

Մահացած պահեստազորային համարվող զինծառայողներից մեկը զորահավաքային զորակոչի միջոցով զինվորական ծառայություն անցնող զինծառայող է եղել, որը ենթադրվում է, որ վիրավորվել է 2020 թ-ի պատերազմական գործողությունների ընթացքում, իսկ մյուսը հանդիսացել է պահեստազորի սպա:

Համեմատության համար նշենք, որ 2020 թ-ի առաջին կիսամյակում մահացած 32 զինծառայողներից 14-ը՝ պայմանագրային ժամկետային զինծառայողներ են, 9-ը՝ պարտադիր ժամկետային, 7-ը՝ սպա, 2-ը՝ ենթասպա:

Ավելի մանրամասն ներկայացնենք մահվան որոշ դեպքերի պատճառները:

❖ *Ինքնասպանություն և սպանություն*

Դիտարկելով 2021 թ. առաջին կիսամյակում 4 ինքնասպանության և 1 սպանության հետևանքով զինծառայողների մահացության դեպքերը՝ կարող ենք արձանագրել, որ դրանք միասին կազմում են մահացության ընդհանուր թվի շուրջ 17 %-ը: Նույն պատճառներով մահվան դեպքերը 2020 թ. առաջին կիսամյակում (ինքնասպանության 8 դեպք, սպանության 1 դեպք) կազմում են մահացության ընդհանուր թվի 31 %-ը:

Չնայած նշված երկու պատճառներով մահացության դեպքերը 2021 թ. առաջին կիսամյակում նվազել են, այնուամենայնիվ մտահոգիչ է դրանց առկայությունը

հատկապես 2020 թ. պատերազմական գործողությունների հետո:¹ Այսպես՝ 2020 թ. հոկտեմբերից մինչև 2021 թ. հունիս ժամանակահատվածում՝ 9 ամսվա ընթացքում, արձանագրվել է զինժառայողների ինքնասպանության 11 և սպանության՝ 3 դեպք:

Անդրադառնալով սպանության եւ ինքնասպանության դեպքերին՝ հարկ ենք համարում նշել, որ ՀՀ գլխավոր դատախազության կողմից պարզվել է, որ 2016 թ. ապրիլի և 2020 թ. սեպտեմբեր-նոյեմբեր ժամանակահատվածում պատերազմական գործողությունները ուղղակի և բացասական ազդեցություն են ունեցել ոչ միայն ներկայումս զինժառայությունը շարունակող, այլ նաև պատերազմական գործողություններին որպես կամավոր կամ պահեստազորային մասնակցած անձանց, ինչպես նաև պատերազմի հետևանքով զոհված կամ անհայտ կորած անձանց հարազատների հոգեբանական վիճակի վրա:

2021 թ. հուլիսին գլխավոր դատախազության տարածած հաղորդագրության մեջ² ներկայացվել է ինքնասպանության 2 և ինքնասպանության փորձի 1 դեպք, որոնք ուղղակիորեն առնչվում են պատերազմական գործողություններին: Ինքնասպանություն գործած անձանցից մեկը 2020 թ. պատերազմական գործողություններին մասնակցած կամավորական է, իսկ մյուսը՝ զինժառայողի հայր, ովքեր ունեցել են հոգեբանական խնդիրներ:

Եվս 1 անձ, ով որպես կամավորական մասնակցել է 2016 և 2020 թթ. պատերազմական գործողություններին, զանգահարել է ԱԻՆ և հայտնել, որ կյանքին վերջ տալու նպատակով գտնվում է Երևան քաղաքի «Կիլյան» կամրջի մոտ: Հետագայում նա բացատրություն է տվել այն մասին, որ 2020 թ. պատերազմի ավարտից հետո չի կարողանում քնել, քանի որ աչքերին զոհված զինժառայողների դիակներ են երևում, մշտապես վախի զգացողություն ունի և ապրելու ցանկություն չունի:

Նշված դեպքերը կրկին վկայում են զինժառայողներին և հատկապես պատերազմական գործողություններին մասնակցածներին և նրանց հարազատներին, այդ թվում՝ կամավորականներին անվճար, արդյունավետ եւ անհետաձգելի հոգեբանական աջակցություն ցուցաբերելու խիստ անհրաժեշտության մասին:

Նշենք, որ 2021 թ. հունվարին Կազմակերպությունը տեղեկատվություն ստանալու հարցով դիմել էր ՀՀ պաշտպանության նախարարություն՝ խնդրելով տեղեկություն տրամադրել՝ պատերազմական գործողություններին մասնակցած զինժառայողներին տրամադրված հոգեբանական աջակցմանը եւ վերականգնմանն ուղղված աշխատանքների իրականացման վերաբերյալ:

Ի պատասխան՝ ՀՀ ՊՆ-ից տեղեկացրել են, որ պատերազմական գործողությունների սկզբից մինչև 2021 թ. փետրվարը զինժառայողների, պահեստազորայինների և կամավորականների հետ ըստ անհրաժեշտության իրականացվում են հոգեբանական

¹ <https://hcav.am/wp-content/uploads/2021/04/%D5%80%D5%A1%D5%BE%D5%A5%D5%AC%D5%BE%D5%A1%D5%AE.pdf>

² <https://www.prosecutor.am/am/mn/8209/>

առաջին օգնության և վերականգնման աշխատանքներ: Մասնավորեցվել է, որ անհրաժեշտ հոգեբանական աջակցություն է ցուցաբերվել շուրջ 6000 և ավել վիրավոր զինծառայողների, պահեստագորայինների, կամավորականների, ինչպես նաև իրականացվել է 1900-ից ավել տնայց՝ Երևանում և Հանրապետության բոլոր մարզերում: Հոգեբանական աջակցման և վերականգնողական աշխատանքներ իրականացնելու նպատակով ԶՈՒ սպա-հոգեբանների հետ համատեղ, նշված աշխատանքներում ներգրավվել են տարբեր բուհական, քաղաքացիական բուժհաստատությունների, հոգեբանական օգնության կենտրոնների և հասարակական կազմակերպությունների շուրջ 150 կամավոր հոգեբան մասնագետներ: Տեղեկացրել են նաև, որ զինծառայողներին հոգեբանական աջակցություն տրամադրվում է գորամասերում՝ սպա-հոգեբանների միջոցով, իսկ հետտրավմատիկ խանգարումների, սրացումների ու հոգեթերապևտիկ ստացիոնոր բուժում ենթադրող այլ խնդիրների պարագայում զինծառայողները տեղափոխվում են համապատասխան զինվորական հոսպիտալներ, քաղաքացիական բուժհաստատություններ և ՀՀ ՊՆ «Լեռնային Հայաստան» հանգստյան տան անձնակազմի հետտրավմատիկ հոգեվերականգնողական հավաքական բաժանմունք:

Միաժամանակ ՊՆ-ը տեղեկացրել է, որ ՀՀ ԶՈՒ կողմից ձեռք են բերվել համաձայնություններ հոգեբանական օգնության կենտրոնների հետ՝ զինծառայողներին և նրանց ընտանիքների անդամներին՝ ըստ անհրաժեշտության, անվճար (կամավորական սկզբունքով) հոգեբանական օգնության ծառայություններ մատուցելու համար: Նշվել է, որ հոգեբանական աջակցության և վերականգնողական աշխատանքների տևողությունը պայմանավորված է տվյալ անձի մոտ դրսևորվող խնդիրների առանձնահատկություններով:

Հարկ ենք համարում նշել, որ 2021 թ. 1-ին կիսամյակում Կազմակերպություն են դիմել զինծառայողներ, ովքեր, մասնակցելով պատերազմական գործողություններին, ձեռք են բերել հոգեբանական խնդիրներ՝ գտնելով, որ ՀՀ ՊՆ կողմից իրենց տրամադրված հոգեբանական աջակցությունը աղյուսավետ չի եղել: Ավելին՝ մեկ դեպքում զինծառայողին ցուցվել է նյարդաբանի և հոգեբանի խորհրդատվություն, սակայն իրականացվել է միայն նյարդաբանի խորհրդատվություն, իսկ հոգեբանական աջակցություն չի ցուցաբերվել նույնիսկ ցուցման դեպքում:

Արձանագրում ենք, որ թեև պետության կողմից անվճար տրամադրվող հոգեբանական աջակցության ապահովման համար կիրառված ջանքերին, այնուամենայնիվ պետք է ավելի մեծ ջանքեր գործադրել զինծառայողներին տրամադրվող հոգեբանական աջակցության արդյունավետությունը երաշխավորելու համար:

❖ Առողջական այլ խնդիրներ

Առողջական այլ խնդիրների հետևանքով 8 մահացության դեպքերը կազմել են մահացության ընդհանուր դեպքերի շուրջ 28 %-ը: Դրանցից միայն 2-ն են դատախազության կողմից համարվել զինվորական ծառայության հետ կապված:

Առողջական խնդիրների պատճառներով մահվան դեպքերում հիմնականում չեն նշվում, թե ինչպես և ինչ գործոնների ազդեցության հետևանքով են առաջացել խնդիրները: Չի բացահայտվում, թե արդյոք պարտադիր ժամկետային զինծառայության գորակոչվելիս անձի մոտ արձանագրված են եղել առողջական խնդիրներ, թե դրանք առաջացել են զինծառայության ընթացքում:

Առողջական խնդիրների հետևանքով ծառայության հետ կապված դասակարգված մահվան դեպքերից մեկում Կազմակերպությանը պաշտոնական աղբյուրներից ստացած տեղեկատվության հիման վրա պարզել է դարձել, որ ժամկետային զինծառայողը առողջական վիճակի վատթարացման արդյունքում դիմել է գորամասի բուժկետ, ժամանակին չի ներկայացվել բժշկական հետազոտության, վերջինիս ինքնազգացողությունը ավելի է վատացել, և նա տեղափոխվել է զինվորական հոսպիտալ, որտեղ ևս բավարար բժշկական հետազոտություն չի իրականացվել, և կրկին տեղափոխվել է այլ բժշկական կենտրոն: Բժշկական կենտրոնի բուժանձնակազմը իր մասնագիտական պարտականությունները կատարել է ոչ պատշաճ, ինչի արդյունքում զինծառայողը մահացել է:

«ՀՀ զինված ուժերի ներքին ծառայության կանոնագիրքը հաստատելու մասին» ՀՀ օրենքը³ սահմանում է զինծառայողների սանիտարահիգիենիկ և հակահամաճարակային միջոցառումները, բուժկանխարգելիչ միջոցառումները, մասնավորապես՝ օրենքի հոդված 344-ը սահմանում է, որ զինծառայողների առողջական վիճակի բժշկական հսկողությունն իրականացվում է հետևյալ ուղիներով՝

- անձնակազմի ամենօրյա հսկողություն մարտական նախապատրաստության ընթացքում և կենցաղում,
- զինծառայողների բուժզննում,
- զինծառայողների խորացված և հսկիչ-բժշկական քննություն, պլանային բուժզննումներ:

Առողջական խնդիրների հետևանքով ծառայության հետ չկապված դասակարգված մահվան 6 դեպքերից 3-ի դեպքում զինծառայողները գտնվել են տանը կամ հանգստի մեջ, մյուս 3 դեպքում հայտնի չէ՝ ինչ պայմաններում է արձանագրվել զինծառայողների մահը:

Ամփոփելով վերը նշված տեղեկությունները՝ ակնհայտ է, որ զինծառայողների խորացված և հսկիչ կամ կանխարգելիչ բուժզննությունը պատշաճ կերպով չի իրականացվում, որն էլ հանգեցնում է նաև նրանց մահվանը:

³ <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=121817>

Չհինձառայողների մահվան դեպքերի պատճառներն՝ ըստ զինձառայության տեսակի կամ զինձառայողի կարգավիձակի

Դիտարկելով զինվաձ ուձերում մահվան դեպքերը ըստ պատձառների և մահացաձ զինձառայողների ձառայության տեսակի, արձանագրում ենք, որ.

ժամկետային զինձառայողների շրջանում մահացության պատձառներն են

- ինքնասպանությունը (4 դեպք),
- առողջական խնդիրները (1 դեպք),
- սպանությունը (1 դեպք),
- ավտովթարը (1 դեպք):

պայմանագրային զինձառայողների մահացության պատձառներն են

- դձբախտ պատահարները (3 դեպք),
- առողջական խնդիրները (3 դեպք),
- հրադադարի ռեձիմի խախտումը (2 դեպք),
- ավտովթարը (8 դեպք):

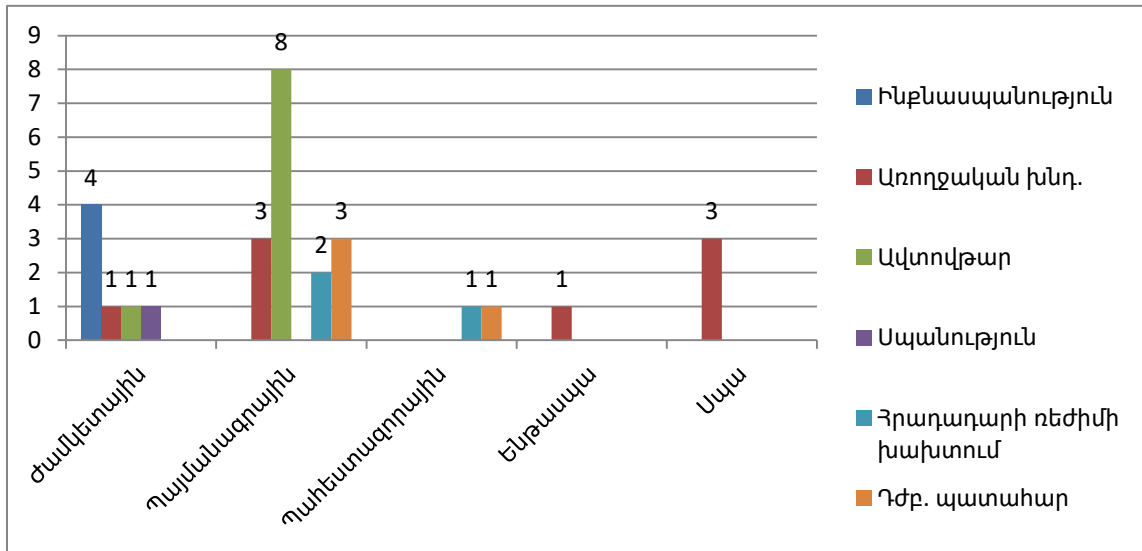
պահեստագրայինների մահացության պատձառն է

- դձբախտ պատահարը (1 դեպք),
- հրադադարի ռեձիմի խախտում (1 դեպք):

մեկ ենթասպայի և երեք սպաների մահացության պատձառը առողջական խնդիրներն են եղել:

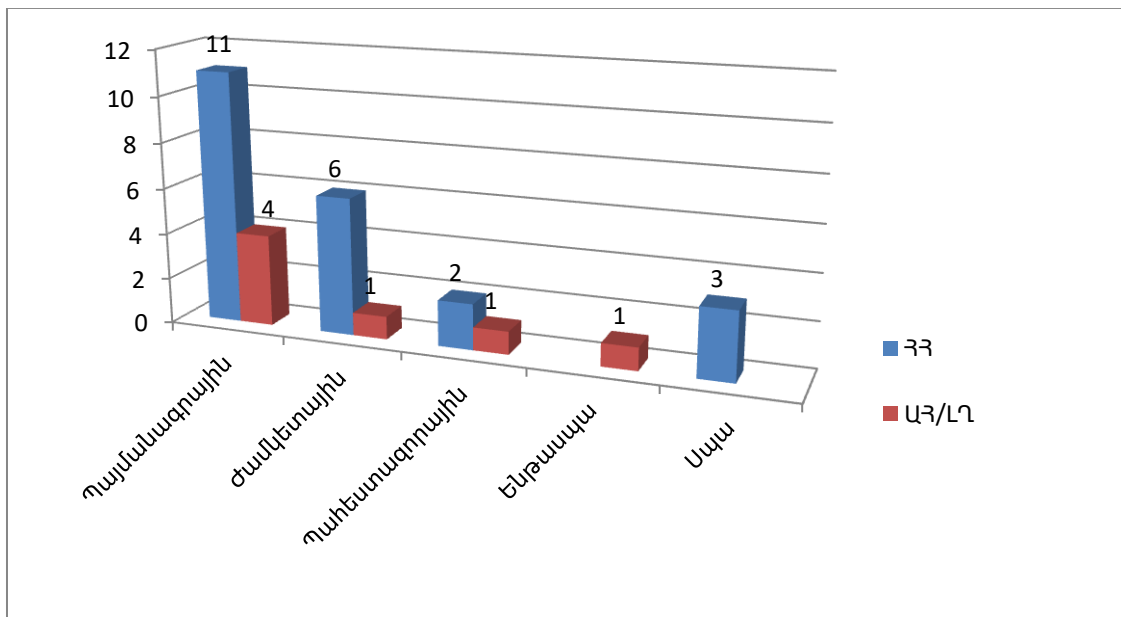
Այսպիսով՝ 2021 թ. առաջին կիսամյակում **առողջական խնդիրների** հետևանքով մահացության դեպքեր արձանագրվել են բոլոր տեսակի զինձառայողների շրջանում՝ բացի պահեստագրայիններից: **Ավտովթարի** հետևանքով մահացության դեպքեր արձանագրվել են **պարտադիր ժամկետային, պայմանագրային զինձառայողների, պահեստագրայինների** շրջանում *(տե՛ս գձապատկեր 2):*

Գծապատկեր 2. 2021 թ. առաջին կիսամյակում ՀՀ և ԱՀ/ԼՂ զինված ուժերում մահացած զինծառայողների ծառայության տեսակն՝ ըստ մահվան պատճառների

Մահացության 29 դեպքերից 22-ը տեղի է ունեցել ՀՀ տարածքում, 7-ը՝ ԱՀ/ԼՂ տարածքում (տե՛ս գծապատկեր 3):

Գծապատկեր 3. 2021 թ. առաջին կիսամյակում ՀՀ և ԱՀ/ԼՂ զինված ուժերում մահացած զինծառայողների թիվն՝ ըստ մահվան դեպքերի տարածքների

Զինվորական ծառայության հետ կապված և չկապված դասակարգված մահացության դեպքեր

ՀՀ զինվորական կենտրոնական դատախազության կողմից Կազմակերպությանը տրամադրած տեղեկատվության համաձայն՝ 14 դեպք համարվել է զինվորական ծառայության հետ կապված, ևս 14-ը՝ չկապված:

Նշենք, որ Դատախազության կողմից ծառայության հետ չկապված դասակարգված մահացության 14 դեպքերից.

- 3-ում (2-ը՝ առողջական խնդիրների հետևանքով, 1-ը՝ ինքնասպանության) զինծառայողները գտնվել են տանը,
- 2 դեպքում (1-ը՝ առողջական խնդրի հետևանքով, 1-ը՝ դժբախտ պատահարի՝ ծառի տապալման) զինծառայողները գտնվել են ազատ հերթափոխում (ընդ որում՝ նրանցից 1-ը՝ նորից տանը),
- 6 դեպքում զինծառայողները վթարի են ենթարկվել քաղաքացիական/անձնական մեքենայով (ընդ որում՝ նրանցից 1-ը գտնվել է ազատ հերթափոխում),
- 3 դեպքում (առողջական խնդիրներ) զինծառայողների մահն արձանագրվել է բժշկական կենտրոններում: Նշվածներից երկու դեպքում հայտնի չէ, թե որտեղից են վերջիններս տեղափոխվել հոսպիտալ:

Հավելենք, որ Կազմակերպությանը հայտնի է զինվորական ծառայության հետ չկապված մահվան ևս մեկ դեպք, որի մասին չի տեղեկացվել Դատախազության կողմից՝ ի պատասխան Կազմակերպության ուղարկած տեղեկատվության հարցման: Դեպքն արձանագրվել է դժբախտ պատահարի՝ մեքենայի դետալը գլխին հարվածելու հետևանքով, ինչի արդյունքում մահացել է պահեստազորի սպա, որն, ըստ Կազմակերպությանը մեկ այլ պաշտոնական աղբյուրի կողմից հայտնած տվյալի, գտնվել է ծառայության մեջ:

ՀՀ քննչական կոմիտեի (ՔԿ) կողմից Կազմակերպությանը տրամադրվել են միայն այն 11 զինծառայողների մահվան դեպքերի վերաբերյալ տեղեկությունները, որոնց կապակցությամբ ՀՀ ՔԿ զինվորական քննչական գլխավոր վարչության ստորաբաժանումներում իրականացվում է մինչդատական վարույթ:

Ի դեպ, ՀՀ ՔԿ կողմից Կազմակերպությանը տրամադրված տվյալներով՝ 11 զինծառայողներից 10-ի մահվան դեպքերը համարվել են զինվորական ծառայության հետ կապված, միայն մեկ դեպք՝ չկապված: Զինվորական ծառայության հետ չկապված է համարվել ինքնասպանության հետևանքով ժամկետային զինծառայողի մահվան դեպքը:

Նշենք, որ 2021 թ. հունիսին 28-ին ՀՔԱ Վանաձորի գրասենյակի կողմից ՀՀ պաշտպանության նախարարությանը հասցեագրված գրության պատասխանը չի ստացվել «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված ժամկետում:

2021 թ. առաջին կիսամյակում զինծառայողների մահվան փաստերով հարուցված քրեական գործերի բաշխումն՝ ըստ ՀՀ քրեական օրենսգրքի հոդվածների

Ըստ Կազմակերպությանը հայտնի դարձած պաշտոնական և գանգվածային լրատվամիջոցներով տարածված տվյալների՝ 2021 թ. առաջին կիսամյակում ՀՀ և ԱՀ/ԼՂ զինված ուժերում 28 միջադեպի արդյունքում մահացել է 29 զինծառայողների մահվան դեպք, որոնցից 13-ով (14 զինծառայողի մահվան փաստով) հարուցվել են քրեական գործեր հետևյալ հոդվածներով.

- 3-ը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 360.1 հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով՝ զինծառայողին անզգուշությամբ ինքնասպանության հասցնելը մարտական հերթապահություն կամ մարտական ծառայություն կրելու ընթացքում,
- 2-ը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 7-րդ և 13-րդ կետերով՝ ազգային, ռասայական կամ կրոնական ատելության կամ կրոնական մոլեռանդության շարժառիթով մի խումբ անձանց կամ կազմակերպված խմբի կողմից սպանություն,
- 1-ը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 376-րդ հոդվածի 2-րդ մասով՝ անփույթ վերաբերմունքը ծառայության նկատմամբ, որն անզգուշությամբ առաջացրել է ծանր հետևանքներ,
- 1-ը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 376-րդ հոդվածի 2-րդ մասով և ՀՀ քրեական օրենսգրքի 130-րդ հոդվածի 2-րդ մասով (անփույթ վերաբերմունքը ծառայության նկատմամբ, որն անզգուշությամբ առաջացրել են ծանր հետևանքներ և բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնողների կողմից մասնագիտական պարտականությունները չկատարելը կամ ոչ պատշաճ կատարելը, որն անզգուշությամբ առաջացրել է բուժվող հիվանդի մահ)
- 1-ը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 376-րդ հոդվածի 3-րդ մասով՝ անփույթ վերաբերմունքը ծառայության նկատմամբ, որն անզգուշությամբ առաջացրել է ծանր հետևանքներ (ռազմական դրության, պատերազմի ժամանակ կամ մարտի պարագաներում),
- 1-ը՝ (2 զինծառայողի մահվան փաստով) ՀՀ քրեական օրենսգրքի 242 հոդվածի 3-րդ մասով՝ ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովմանն ուղղված պահանջները կամ ճանապարհային երթևեկության կամ տրանսպորտային միջոցների շահագործման կանոնները խախտելը, որն անզգուշությամբ առաջացրել է երկու կամ ավելի մարդու մահ, և ՀՀ քրեական օրենսգրքի 244 հոդվածի 1-ին մասով՝ ճանապարհատրանսպորտային պատահարի վայրը թողնելը,
- 1-ը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 377-րդ հոդվածի 2-րդ մասով՝ մեքենաներ վարելու կամ շահագործելու կանոնները խախտելը, որն անզգուշությամբ առաջացրել է մարդու մահ,

- 1-ը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 1-ին մասով՝ սպառնալիքի, դաժան վերաբերմունքի կամ անձնական արժանապատվությունը պարբերաբար նվաստացնելու ճանապարհով անձին անուղղակի դիտավորությամբ կամ անզգուշությամբ ինքնասպանության կամ ինքնասպանության փորձի հասցնելը,
- 1-ը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 373-րդ հոդվածի 3-րդ մասով՝ զենքի, ռազմամթերքի և շրջապատի համար առավել վտանգ ներկայացնող առարկաների, նյութերի հետ վարվելու կանոնները խախտելը, որն անզգուշությամբ առաջացրել է մարդու մահ,
- 1-ը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 6-րդ և 13-րդ կետերով՝ սպանությունը շատերի կյանքի համար վտանգավոր եղանակով, ազգային, ռասայական կամ կրոնական ատելության կամ կրոնական մոլեռանդության շարժառիթով,

Հարուցված 13 քրեական գործերից

- 12 գտնվում են **նախաքննության** փուլում,
- 1 քրեական գործով (վրաերթի հետևանքով 2 զինձառայողի մահվան փաստով հարուցված) դատարանի կողմից կայացվել է որոշում որպես մեղադրյալ ներգրավված անձի երկամսյա կալանքի մասին:

Մյուս 15 մահվան միջադեպերից

- ❖ 1 դեպքով (առողջական խնդիրներ) քրեական գործի հարուցումը մերժվել է ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 35-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետով՝ հանցագործության դեպքի բացակայության հիմքով:
- ❖ 13 դեպքով (6-ը՝ առողջական խնդիրների, 6-ը՝ ավտովթարի, 1-ը՝ դժբախտ պատահարի՝ ծառի տապալման հետևանքով դեպքեր) վարույթներն իրականացվել են տարբեր այլ՝ ոչ զինվորական քննչական վարչությունների և ոստիկանության տարբեր բաժինների կողմից:
- ❖ 1 գործով (դժբախտ պատահարի՝ մեքենան նորոգելիս դետալը գլխին հարվածելու հետևանքով) դեռևս նախապատրաստվում են նյութեր:

Աղյուսակ 3-ում ներկայացվում է 2021 թ. առաջին կիսամյակում զինված ուժերում մահացության դեպքերի ամփոփ տեղեկատվությունը:

Աղյուսակ 3. 2021 թ. առաջին կիսամյակում մահացության դեպքերի վերաբերյալ մանրամասն տեղեկատվություն

Հ/Հ	Անուն Ազգանուն	Դեպքի տարեթիվը	Դեպքի տարածաշրջան	Տեղ. տարածման առաջնային աղբյուրը/ հետազայում հաստատող անձը, կառույցը	Քր. գործ հարուցող մարմինը	ՀՀ քր. օրենսգրքի որ հոդվածով	Քր. գործի պաշտոնական որակումը	Դեպքի պատճառը	Որ փուլում է գտնվում գործը
1.	Վրեժ Գրիգորյան	10.01.2021	ՀՀ	Տեղեկատվություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ Արարատի քննչական վարչության Վեդիի բաժնի կողմից	Հայտնի չէ	Հայտնի չէ	Ավտովթար/ սեփական մեքենայով	Հայտնի չէ
2.	Ռադիկ Թաթոսյան	12.01.2021	ԱՀ/ԼՂ	ԱՀ/ԼՂ ՊՆ	Ստեփանակերտի հանրապետական բժշկական կենտրոն	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 376-րդ հոդվածի 2-րդ մաս, ՀՀ քրեական օրենսգրքի 130-րդ հոդվածի 2-րդ մասով	Անփույթ վերաբերմունքը ծառայության նկատմամբ, որն անզգուշությամբ առաջացրել են ծանր հետևանքներ բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնողների կողմից մասնագիտական պարտականությունները չկատարելը կամ ոչ պատշաճ կատարելը, որն անզգուշությամբ առաջացրել է բուժվող հիվանդի մահ	Առողջական	Նախաքննություն
3.	Սերգեյ Շահնազարյան	15.01.2021	ՀՀ	ԶԼՄ	Սևանի կայազորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 376-րդ հոդվածի 2-րդ մաս	Անփույթ վերաբերմունքը ծառայության նկատմամբ, որն անզգուշությամբ առաջացրել են ծանր հետևանքներ	Դժբախտ պատահար / կայծակնահարում	Նախաքննություն
4.	Էդիկ Չատյան	15.01.2021	ՀՀ	Տեղեկատվություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ Բերդի քննչական բաժնի կողմից	Հայտնի չէ	Հայտնի չէ	Դժբախտ պատահար / ծառը ընկել է վրան	Հայտնի չէ

5.	Լևոն Եղիազարյան	03.11.2020 վերավորում (15.01.2021 մահ)	ԱՀ/ԼՂ	Տեղեկատվություն չի տարածվել		ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 7-րդ և 13-րդ կետեր	Ազգային, ռասայական կամ կրոնական ատելության կամ կրոնական մոլեռանդության շարժառիթով մի խումբ անձանց կամ կազմակերպված խմբի կողմից սպանություն	Հրադադարի ռեժիմի խախտում	Նախաքննություն
6.	Արսեն Մայիլյան	16.01.2021	ԱՀ/ԼՂ	Տեղեկատվություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ԱՀ Մարտունու շրջանի ուստիկանության կողմից	Հայտնի չէ	Հայտնի չէ	Ավտովթար/ սեփական մեքենայով	Հայտնի չէ
7.	Մասիս Բալասանյան	20.01.2021	ԱՀ/ԼՂ	Տեղեկատվություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ԱՀ քննչական կոմիտեի կողմից	Հայտնի չէ	Հայտնի չէ	Ավտովթար/ սեփական մեքենայով	Հայտնի չէ
8.	Հրաչ Նազարյան	02.10.2020 վերավորում (03.02.2021 մահ)	ԱՀ/ԼՂ	Տեղեկատվություն չի տարածվել		ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 7-րդ և 13-րդ կետեր	Ազգային, ռասայական կամ կրոնական ատելության կամ կրոնական մոլեռանդության շարժառիթով մի խումբ անձանց կամ կազմակերպված խմբի կողմից սպանություն	Հրադադարի ռեժիմի խախտում	Նախաքննություն
9.	Հովհաննես Մխիթարյան	Ամիսը հայտնի չէ	ՀՀ	Տեղեկատվություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ Գեղարքունիքի մարզային քննչական վարչության Սևանի քննչական բաժնի կողմից	Հայտնի չէ	Հայտնի չէ	Ավտովթար/ սեփական մեքենայով	Հայտնի չէ
10.	Էդվարդ/ Էդուարդ Կիրակոսյան	08.02.2021	ՀՀ	ՀՀ ՊՆ	Քրեական գործի հարուցումը մերժվել է ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 35-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետով	Քրեական գործի հարուցումը մերժվել է ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 35-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետով	Քրեական գործի հարուցումը մերժվել է ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 35-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1- ին կետով	Առողջական/ Հանկարծամահ	Քրեական գործի հարուցումը մերժվել է ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 35-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետով՝ հանցագործության դեպքի բացակայության

									հիմքով
11.	Գեղամ Գրիգորյան	13.03.2021	ՀՀ	Տեղեկատվություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Էրեբունու բաժնի կողմից	Հայտնի չէ	Հայտնի չէ	Առողջական	Հայտնի չէ
12.	Արսեն Մարգարյան	21.03.2021	ՀՀ	Տեղեկատվություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Էրեբունու բաժնի կողմից	Հայտնի չէ	Հայտնի չէ	Առողջական	Հայտնի չէ
13.	Աղասի Հովհաննիսյան	23.03.2021	ՀՀ	ՀՀ ՊՆ	Եղեգնաձորի կայագորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 376-րդ հոդվածի 3-րդ մաս	Անփույթ վերաբերմունքը ծառայության նկատմամբ, որն անզգուշությամբ առաջացրել է ծանր հետևանքներ (ռազմական դրության, պատերազմի ժամանակ կամ մարտի պարագաներում կատարված)	Դժբախտ պատահար / ձևահյուս	Նախաքննություն
14.	Լևոն Մկրտումյան	15.04.2021	ՀՀ	ՀՀ ՊՆ	ՀՀ ՔԿ Աբովյանի քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 242 հոդվածի 3-րդ մաս, ՀՀ քրեական օրենսգրքի 244 հոդվածի 1-ին մաս	1. Ճանապարհային երթուղիների անվտանգության ապահովմանն ուղղված պահանջները կամ ճանապարհային երթուղիների կամ տրանսպորտային միջոցների շահագործման կանոնները խախտելը, որն անզգուշությամբ առաջացրել է երկու կամ ավելի մարդու մահ 2. Ճանապարհատրանսպորտային պատահարի վայրը թողնելը	Ավտովթար / վրաերթ	Կայացվել է դատավճիռ՝ երկամսյա կալանք
15.	Արամ Բադալյան	15.04.2021	ՀՀ	ՀՀ ՊՆ	ՀՀ ՔԿ Աբովյանի քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 242 հոդվածի 3-րդ	1. Ճանապարհային երթուղիների անվտանգության	Ավտովթար / վրաերթ	Կայացվել է դատավճիռ՝ երկամսյա կալանք

						մաս, ՀՀ քրեական օրենսգրքի 244 հոդվածի 1-ին մաս	ապահովմանն ուղղված պահանջները կամ ճանապարհային երթուղիության կամ տրանսպորտային միջոցների շահագործման կանոնները խախտելը, որն անզուգույամբ առաջացրել է երկու կամ ավելի մարդու մահ 2. Ճանապարհատրանսպորտային պատահարի վայրը թողնելը		
16.	Նարեկ Խաչատրյան	20.04.2021	ՀՀ	ՀՀ ՊՆ	9-րդ կայազորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 360.1-րդ հոդվածի 1-ին մաս	Զինձառայողին անզուգույամբ ինքնասպանության հասցնելը	Ինքնասպանություն	Նախաքննություն
17.	Արտյոմ Մելքոնյան	04.05.2021	ՀՀ	ՀՀ ՊՆ	9-րդ կայազորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 373-րդ հոդվածի 3-րդ մաս	Զենքի, ռազմամթերքի և շրջապատի համար առավել վտանգ ներկայացնող առարկաների, նյութերի հետ վարվելու կանոնները խախտելը, որն անզուգույամբ առաջացրել է մարդու մահ	Սպանություն/ԶՕԿ	Նախաքննություն
18.	Կարապետ Սարգսյան	10.05.2021	ՀՀ	Տեղեկատվություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Նոր նորքի բաժնի կողմից	Հայտնի չէ	Հայտնի չէ	Առողջական	Հայտնի չէ
19.	Ռոման Բաղդատյան	14.05.2021	ՀՀ	ՀՀ ՊՆ		ՀՀ քրեական օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 1-ին մաս	Սպանալիքի, դաժան վերաբերմունքի կամ անձնական արժանապատվությունը պարբերաբար նվաստացնելու ճանապարհով անձին անուղղակի դիտավորությամբ կամ անզուգույամբ ինքնասպանության կամ	Ինքնասպանություն տանը	Նախաքննություն

							ինքնասպանության փորձի հասցնելը		
20.	Տիգրան Բաբայան	15.05.2021	ԱՀ/ԼՂ	Տեղեկատվություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ԱՀ ոստիկանության քննչական վարչության կողմից	Հայտնի չէ	Հայտնի չէ	Առողջական	Հայտնի չէ
21.	Արման Համբարյան	20.05.2021	ՀՀ	ՀՀ ՊՆ	Եղեգնաձորի կայազորի զինվորական դատախազություն	ՀՀ քրեական օրոնսգիքի 377-րդ հոդվածի 2-րդ մաս	Մեքենաներ վարելու կամ շահագործելու կանոնները խախտելը, որն անզգուշությամբ առաջացրել է մարդու մահ	Ավտովթար	Նախաքննություն
22.	Մկրտիչ Հովհաննիսյան	24.05.2021	ՀՀ	ՀՀ ՊՆ	8-րդ կայազորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 360.1-րդ հոդվածի 1-ին մաս	Ձինձառայողին անզգուշությամբ ինքնասպանության հասցնելը	Ինքնասպանություն	Նախաքննություն
23.	Գևորգ Խուրշուդյան	25.05.2021	ՀՀ	ՀՀ ՊՆ		ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 6-րդ և 13-րդ կետեր	Սպանությունը շատերի կյանքի համար վտանգավոր եղանակով, ազգային, ռասայական կամ կրոնական ատելության կամ կրոնական մոլեռանդության շարժառիթով	Հրադադարի ռեժիմի խախտում	Նախաքննություն
24.	Մհեր Հովհաննիսյան	25.05.2021	ՀՀ	ՀՀ ՊՆ		ՀՀ քրեական օրենսգրքի 360.1-րդ հոդվածի 1-ին մաս	Ձինձառայողին անզգուշությամբ ինքնասպանության հասցնելը	Ինքնասպանություն	Նախաքննություն
25.	Աշոտ Սարգսյան	28.05.2021	ՀՀ	Տեղեկատվություն չի տարածվել		Նախապատրաստվում են նյութեր	Նախապատրաստվում են նյութեր	Դժբախտ պատահար/մեքենան նորոգելիս դետալը հարվածել է քունքին	Նախապատրաստվում են նյութեր
26.	Եղիշե Մանուկյան	28.05.2021	ԱՀ/ԼՂ	Տեղեկատվություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ԱՀ քննչական կոմիտեի կողմից	Հայտնի չէ	Հայտնի չէ	Ավտովթար/սեփական մեքենայով	Հայտնի չէ
27.	Վահագն Սահակյան	15.06.2021	ՀՀ	Տեղեկատվություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ արարատի մարզային քննչական վարչության կողմից	Հայտնի չէ	Հայտնի չէ	Ավտովթար/սեփական մեքենայով	Հայտնի չէ

28.	Արթուր Գրիգորյան	26.06.2021	ՀՀ	Տեղեկատվություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Տավուշի բաժնի կողմից	Հայտնի չէ	Հայտնի չէ	Առողջական/ Հանկարծամա հ	Հայտնի չէ
29.	Ասատուր Մելքոնյան	28.06.2021	ՀՀ	Տեղեկատվություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Եղեգնաձորի բաժնի կողմից	Հայտնի չէ	Հայտնի չէ	Առողջական/ ինֆարկտ անը	Հայտնի չէ

ՀՐԱԴԱԴԱՐԻ ՌԵԺԻՄԻ ԽԱՆՏՈՒՄՆԵՐ. ԻՐԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՍՀՄԱՆԻՆ

Անդրադառնալով հայ-ադրբեջանական և դարաբաղա-ադրբեջանական սահմանային իրավիճակին 2021 թ. առաջին կիսամյակում՝ նշենք, որ ՀՀ ՊՆ կողմից պարբերաբար տարածվել են մամուլի հաղորդագրություններ, համաձայն որոնց՝ 2021 թ. հունվար - մարտ ամիսների ընթացքում «շփման գծի ամբողջ երկայնքով սահմանային միջադեպեր չեն արձանագրվել, օպերատիվ մարտավարական իրավիճակը փոփոխության չի ենթարկվել»:

Ապրիլին ադրբեջանական կողմը կրակոցներ է արձակել Ստեփանակերտում գտնվող բնակելի տան վրա: Տան տանիքը վնասվել է⁴: Կրակոցներ են եղել նաև Արցախի Մխիթարաշեն և Շոշ գյուղերի ուղղությամբ:

Մայիսի 12-ից սկսած իրավիճակը սրվել է հայ-ադրբեջանական սահմանին, երբ վաղ առավոտյան ադրբեջանական զինուժը, «սահմանների ճշգրտման» հիմնավորմամբ, փորձել է որոշակի աշխատանքներ իրականացնել Սյունիքի սահմանային հատվածներից մեկում: Հայկական ստորաբաժանումների ձեռնարկած միջոցառումներից հետո ադրբեջանական զինծառայողները դադարեցրել են այդ աշխատանքները, և սկսվել են բանակցություններ՝ ստեղծված իրավիճակը հարթելու ուղղությամբ⁵:

Այնուամենայնիվ, մայիսի 13-ին ադրբեջանական զինված ուժերը, կրկին՝ «սահմանների ճշգրտման» հիմնավորմամբ փորձել է դիրքային առաջխաղացում ապահովել Վարդենիսի և Սիսիանի սահմանային հատվածներում: Երկու դեպքում էլ ՀՀ զինված ուժերի գործողությունների արդյունքում առաջխաղացումը կասեցվել է, ադրբեջանական կողմին պահանջ է ներկայացվել տարածքն անհապաղ լքելու և իրենց ելման դիրքեր վերադառնալու վերաբերյալ: Եվ չնայած այդ հանգամանքին, ադրբեջանական զինված ուժերի մի մասը մայիսի 15-ի դրությամբ շարունակել է գտնվել Հայաստանի Հանրապետության տարածքում⁶:

Քննարկումների արդյունքում պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել շարունակել բանակցությունները⁷: Բանակցությունները շարունակվել են 3 օր, իսկ մայիսի 19-ի համար հանդիպման մասին ձեռքբերված պայմանավորվածությունը խախտվել է Ադրբեջանի կողմից, երբ համապատասխան անձինք չեն ներկայացել բանակցությունների⁸:

Մայիսի 20-ին ադրբեջանցի զինծառայողները մի քանի տասնյակ կրակոց են արձակել օդ, ինչից հետո հայկական ստորաբաժանումները նախազգուշացնող կրակ են

⁴ https://factor.am/361802.html?fbclid=IwAR0K8HDwew9bjjZexUvoQB_7jTKu_tWUi6v3EJIokffUDfa6g58oehohtU,
<https://nkrmil.am/news/view/3228>

⁵ <https://mil.am/hy/news/9390>

⁶ <https://mil.am/hy/news/9407>

⁷ <https://mil.am/hy/news/9408>

⁸ <https://mil.am/hy/news/9429>

բացել⁹: Նույն օրը երեկոյան Սև լճի մերձակայքում տեղի է ունեցել վիճաբանություն հայ և ադրբեջանցի զինվորականների մասնակցությամբ¹⁰:

Մայիսի 25-ին միջադեպեր են գրանցվել Գեղարքունիքի մարզի Վերին Շորժայի սահմանային հատվածում. ադրբեջանական կողմը հայ դիրքապահների ուղղությամբ կրակահերթեր է արձակել¹¹: Նույն օրը կրակոցներ են արձակվել նաև Սիսիանի հատվածում: Արդյունքում հայկական կողմն ունեցել է 1 զոհ՝ պայմանագրային զինձառայող¹²:

Վարչապետի պաշտոնակատար Նիկոլ Փաշինյանն անդրադառնալով տեղի ունեցածին Անվտանգության խորհրդի արտահերթ նիստում հայտարարել է, որ տեղի ունեցածն «իր բնույթով դիվերսիոն անցում է», ինչն «անընդունելի է»¹³:

Ինչ վերաբերում է **ՀԱՊԿ անդամ երկրների** արձագանքին, ապա հարկ է նշել, որ սահմանին իրադրության սրման միայն հաջորդ օրը՝ մայիսի 13-ին ՀԱՊԿ կայքէջում տարածվեց հաղորդագրություն, որում մասնավորապես նշվում էր, որ «**հայկական կողմի կարծիքով Ադրբեջանի զինված ուժերը խախտել են սահմանը և խորացել հայկական տարածքում մի քանի կիլոմետր**»: Հավելվել է, որ «**ՀԱՊԿ-ը ուշադիր հետևում է Սյունիքի սահմանային շրջաններում իրավիճակի զարգացմանը: Անհրաժեշտության դեպքում կձեռնարկվեն ՀԱՊԿ համաձայնագրով նախատեսված համապատասխան միջոցներ**»¹⁴:

Ռուսաստանի արտաքին գործերի նախարար Սերգեյ Լավրովը մայիսի 17-ին հայտարարել է, որ «**Ռուսաստանը զգացմունքներ սրման համար հիմքեր չի տեսնում հայ-ադրբեջանական սահմանին տիրող իրավիճակի պատճառով: Մոսկվան պատրաստ է օժանդակել Երևանին և Բաքվին սահմանագատման հարցում: Ոչ մի կրակոց չի արձակվել, ոչ մի փոխհրաձգություն տեղի չի ունեցել: Նրանք հանգիստ նստել և բանակցել են, թե ինչպես մեղմել իրավիճակը: Նրանք մեզանից օգնություն խնդրեցին, մեր զինվորականները նման օգնություն ցուցաբերել են: Ես ոչ մի հիմք չեմ տեսնում այս ոչ առօրյա, բայց հանգիստ կերպով կարգավորվող հարցում հույզերը սրելու համար**»¹⁵:

Ռուսաստանի նախագահի մամուլի քարտուղար Դմիտրի Պեսկովը մայիսի 17-ին հայտարարել է, որ Ռուսաստանը մշտական կապի մեջ է Բաքվի և Երևանի հետ, և որ ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինը կողմ է, որ եռակողմ պայմանավորվածությունները կատարվեն առանց այլընտրանքի¹⁶:

Հայ-ադրբեջանական սահմանային իրավիճակին արձագանքել է **Ֆրանսիայի նախագահ Էմանուել Մակրոնը**՝ մասնավորապես հրապարակում կատարելով իր ֆեյսբուքյան էջում. «Ադրբեջանի զինված ուժերը ներխուժել են հայկական տարածք:

⁹ <https://mil.am/hy/news/9441>

¹⁰ <https://mil.am/hy/news/9445>

¹¹ <https://mil.am/hy/news/9461>

¹² <https://mil.am/hy/news/9468>

¹³ <https://www.primeminister.am/hy/press-release/item/2021/05/12/Nikol-Pashinyan-Security-Council-meeting/>

¹⁴ https://odkb-csto.org/news/news_odkb/kommentariy-odkb-v-svyazi-s-situatsiy-v-zone-armyano-azerbaydzhanskoy-granitsy-v-syunikskoy-oblasti/

¹⁵ <https://ria.ru/20210517/granitsa-1732644302.html>

¹⁶ <https://armeniasputnik.am/russia/20210517/27573420/rd-n-mshtakan-kapi-mej-e-hayastani-u-adrbejani-het.html>

Նրանք պետք է անհապաղ հետ քաշվեն: Եվս մեկ անգամ ասում եմ հայ ժողովրդին՝ Ֆրանսիան համերաշխ է ու այդպիսին էլ կմնա»¹⁷:

Նիկոլ Փաշինյանի հետ ունեցած հեռախոսազրույցի ընթացքում Մակրոնն առաջարկել է հայ-ադրբեջանական սահմանային լարվածության հարցը տեղափոխել ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդ՝ առաջարկելով ընդհուպ մինչև ռազմական աջակցություն Հայաստանին¹⁸:

Նիկոլ Փաշինյանի հետ **ԱՄՆ նախագահի ազգային անվտանգության հարցերով խորհրդական** Ջեյք Սալիվանի նախաձեռնությամբ տեղի ունեցած հեռախոսազրույցի ընթացքում վերջինս ընդգծել է, որ ամերիկյան կողմն *«անընդունելի և սադրիչ է համարում Հայաստանի սահմանից ներս ադրբեջանական ուժերի իրականացրած գործողությունները»*: Սալիվանը նաև տեղեկացրել է, որ ԱՄՆ դիրքորոշումը ներկայացվելու է նաև ադրբեջանական ղեկավարությանը՝ իրենց ուժերը ՀՀ տարածքից դուրս բերելու պահանջով:

Փաշինյանի հետ հեռախոսազրույցից հետո Սալիվանը կապ է հաստատել նաև Ադրբեջանի նախագահ Ալիևի հետ, որի ընթացքում *«սադրիչ ու անպատասխանատու»* է որակել չսահմանազատված սահմանի երկայնքով զինվորականների տեղաշարժը¹⁹:

Եվրամիության արտաքին գործերի և անվտանգության քաղաքականության հարցերով բարձր ներկայացուցիչ Ժոզեֆ Բորելը հայտարարություն է տարածել հայ-ադրբեջանական սահմանին տիրող իրավիճակի մասին, մասնավորապես նշելով, որ Եվրամիությունը ուշադիր հետևում է սահմանի երկայնքով մտահոգիչ զարգացումներին: Վերջինս գրույց է ունեցել Հայաստանի և Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարարների հետ՝ երկու կողմերին կոչ անելով առավելագույն զսպվածություն ցուցաբերել: Նա հավելել է, որ սահմանազատման և սահմանազման գործընթացը պետք է կարգավորվի բանակցությունների միջոցով՝ ելնելով տեղի բնակչության անվտանգությունից²⁰:

Չնայած միջազգային դատապարտող անդրադարձերին, լարվածությունը հայ-ադրբեջանական սահմանին շարունակվել է նաև հունիսին:

Հունիսի 7-ի առավոտյան հայ-ադրբեջանական սահմանագծի՝ Գեղարքունիքի մարզի Վերին Շորժա գյուղի սահմանային հատվածում ադրբեջանական զինված ուժերը հերթական անգամ փորձել են ինժեներական աշխատանքներ կատարել: Հայկական ստորաժաբանումների կողմից հակազդման գործողություններ իրականացնելու

¹⁷ <https://www.facebook.com/EmmanuelMacron/posts/3139503412948890>

¹⁸ <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2021/05/13/communiqué-situation-arménie>, <https://www.youtube.com/watch?v=dGI2xeARoJ0>

¹⁹ <https://www.primeminister.am/hy/press-release/item/2021/05/17/Nikol-Pashinyan-Telephone-Conversation-17-05/>

²⁰ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/98501/armeniaazerbaijan-statement-high-representative-josep-borrell-border-situation_en

արդյունքում աշխատանքները դադարեցվել են, տեխնիկան հեռացվել է սահմանի ադրբեջանական հատված²¹:

Բացի նշված միջադեպերից՝ 2021 թ. առաջին կիսամյակում գրանցվել են նաև զինձառայողների և քաղաքացիական անձանց կողմից տեղանքում չկողմնորոշվելու և մոլորվելու պատճառով Ադրբեջանի վերահսկողության տակ գտնվող տարածքներ անցնելու դեպքեր:

Այսպես՝ մայիսի 27-ին վաղ առավոտյան Գեղարքունիքի մարզի սահմանային հատվածում ՀՀ զինված ուժերի զորամասերից մեկի պահպանության տարածքում ինժեներական աշխատանքներ կատարելիս, ադրբեջանական զինված ուժերի զինձառայողների կողմից շրջափակվել և գերեվարվել է ՀՀ ԶՈՒ վեց զինձառայող: Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունը պնդում է, թե Հայաստանի զինված ուժերի «հետախուզադիվերսիոն խումբ» է ձերբակալվել Քելբաջարի Յուխարի Այրըմ բնակավայրի ուղղությամբ սահմանն անցնելու փորձի ժամանակ, որն իբր փորձել է ականապատել «սահմանին տեղակայված ադրբեջանական բանակի դիրքերի մատակարարման ուղիները»²²:

Հունիսի 2-ին Մոսկվայում տեղի է ունեցել եռակողմ հանդիպում հայ-ադրբեջանական սահմանին լարվածության թուլացման ուղիների վերաբերյալ քննարկմամբ: Հանդիպման առանցքում հայկական տարածքից գերեվարված վեց հայ զինձառայողների վերադարձի հարցն է եղել²³: Հետագայում՝ հունիսի 12-ին նրանցից 4-ը վերադարձվել են հայկական կողմին՝ նախկինում գերեվարված ևս 11 զինձառայողների հետ միասին²⁴:

Հունիսի 5-ին Գեղարքունիքի մարզի Կութ գյուղի հովվի անասունների մի մասը, գյուղի հարակից տարածքներում արածելու ընթացքում, շարժվել է դեպի ադրբեջանցի զինվորականների դիրքեր: Երբ հովիվը անասուններին հետ բերելու նպատակով փորձել է մոտենալ ադրբեջանցի զինձառայողներին, նրա ուղղությամբ կրակ է բացվել: Հայկական զինված ուժերի ստորաբաժանման զինձառայողներն անմիջապես մոտեցել են միջադեպի տարածք, ինչին ի պատասխան ադրբեջանցի զինձառայողները կրկին կրակ են բացել: Հայկական կողմի պատասխան գործողություններից հետո կրակը դադարեցվել է, իսկ անասունների մեծ մասին հաջողվել է վերադարձնել: Կրակոցների հետևանքով տուժողներ չեն եղել²⁵:

Հունիսի 8-ին ՀՀ ԶՈՒ զորամասերից մեկի պայմանագրային զինձառայող, շարքային Ա. Քաթանյանը, մառախուղի պատճառով ապակողմնորոշվելով տեղանքում՝ հայտնվել է

²¹ <https://mil.am/hy/news/9510>

²² <https://www.azatutyun.am/a/31275983.html>

²³ <https://www.azatutyun.am/a/31287951.html>

²⁴ <https://www.azatutyun.am/a/31304127.html>

²⁵ <https://mil.am/hy/news/9509>

Ադրբեջանի զինված ուժերի վերահսկողության տակ գտնվող տարածքում²⁶: Քաթանյանը հունիսի 9-ի վաղ առավոտյան վերադարձվել է հայկական կողմին և գտնվում է Ստեփանակերտում²⁷:

Նշված դեպքերը վկայում են այն մասին, որ ակտիվ պատերազմական գործողությունների ավարտից հետո ևս իրադրությունը հայ-ադրբեջանական և դարաբաղա-ադրբեջանական սահմանին շարունակում է մնալ լարված՝ երբեմն դրսևորվելով մարտական գործողությունների և կրակոցների ձևով, երբեմն զինձառայողների և քաղաքացիական անձանց գերեվարման դեպքերով, որոնցից ոչ բոլորն են վերադարձվել հայկական կողմին:

Ի դեպ, պատերազմի ավարտից ի վեր, փաստացի, Ադրբեջանը հայկական կողմին է վերադարձրել 103 գերիների, այդ թվում նաև՝ լիբանանահայ Մարալ Նաջարյանին²⁸:

---

²⁶ <https://mil.am/hy/news/9513>

²⁷ <https://mil.am/hy/news/9518>

²⁸ <https://www.azatutyun.am/a/31339554.html>

2021 ԹՎԱԿԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ԿԻՍԱՄՅԱԿՈՒՄ ՀՀ ԵՎ ԱՀ/ԼՂ ՁԻՆՎԱԾ ՈՒԺԵՐՈՒՄ
ՁԻՆԾԱՌԱՅՈՂՆԵՐԻ ՄԱՀԱՅՈՒԹՅԱՆ ԴԵՊՔԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ա. Հրադարձարի ռեժիմի խախտում

1. **Գևորգ Խուրշուդյան**

Ըստ ՀՀ պաշտպանության նախարարության տարածած հաղորդագրության՝ 2021 թ. հունիսի 25-ին Գեղարքունիքի մարզի Վերին Շորժայի սահմանային հատվածում հակառակորդի արձակած կրակահերթերից հետո սկսված փոխհրաձգության արդյունքում որովայնի շրջանում մահացու հրազենային վիրավորում է ստացել պայմանագրային զինծառայող, կրտսեր սերժանտ Գևորգ Խուրշուդյանը²⁹:

Զինծառայողի մահվան փաստի կապակցությամբ հարուցվել է քրեական գործ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 6-րդ և 13-րդ կետերով (սպանությունը՝ շատերի կյանքի համար վտանգավոր եղանակով, ազգային, ռասայական կամ կրոնական ատելության կամ կրոնական մոլեռանդության շարժառիթով):

Կատարվում է նախաքննություն:

2. **Լևոն Եղիազարյան**

Պայմանագրային զինծառայող Լևոն Եղիազարյանը վիրավորում է ստացել 2020 թ. նոյեմբերի 3-ին, մահացել է 2021 թ. հունվարի 15-ին: Նշենք, որ տվյալը Կազմակերպությանը տրամադրվել է դատախազության կողմից՝ առանց մասնավորեցնելու, թե արդյոք զինծառայողի վիրավորման դեպքն արձանագրվել է 2020 թ. պատերազմական գործողությունների ընթացքում, թե ոչ:

Զինծառայողի մահվան փաստով հարուցվել է քրեական գործ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 7-րդ և 13-րդ կետերով (ազգային, ռասայական կամ կրոնական ատելության կամ կրոնական մոլեռանդության շարժառիթով մի խումբ անձանց կամ կազմակերպված խմբի կողմից սպանություն): Կատարվում է նախաքննություն:

3. **Հրաչ Նազարյան**

Պայմանագրային զինծառայող Հրաչ Նազարյանը վիրավորում է ստացել 2020 թ. հոկտեմբերի 2-ին, մահացել է 2021 թ. փետրվարի 3-ին: Նշենք, որ տվյալը Կազմակերպությանը տրամադրվել է դատախազության կողմից՝ առանց

²⁹ <https://mil.am/hy/news/9462>

մասնավորեցնելու, թե արդյոք զինձառայողի վիրավորման դեպքն արձանագրվել է 2020 թ. պատերազմական գործողությունների ընթացքում, թե ոչ:

Զինձառայողի մահվան փաստով հարուցվել է քրեական գործ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 7-րդ և 13-րդ կետերով (ազգային, ռասայական կամ կրոնականատելության կամ կրոնական մոլեռանդության շարժառիթով մի խումբ անձանց կամ կազմակերպված խմբի կողմից սպանություն): Կատարվում է նախաքննություն:

Թեև 2020 թ նոյեմբերի 9-ին Հայաստանի, Ադրբեջանի և Ռուսաստանի միջև կնքվեց եռակողմ համաձայնագիր, դեռևս շարունակվում են հրադադարի ռեժիմի խախտման դեպքերը ինչպես Ադրբեջանի կողմից վերահսկվող տարածքների և Արցախի միջև սահմանային գոտում, այնպես էլ հայ-ադրբեջանական սահմանին, որոնց արդյունքում ոչ միայն թիրախավորվում են բնակելի տներ (Արցախում), այլ նաև փաստացի արձանագրվում են զինձառայողների մահացության և վիրավորման դեպքեր:

Բ.Ինքնասպանություն

Զինվորական ծառայության հետ կապված

1. Նարեկ Խաչատրյան

Ըստ ՀՀ պաշտպանության նախարարության տարածած հաղորդագրության, 2021 թ. ապրիլի 20-ին, ժամը 11:00-ի սահմաններում, հարավային ուղղությամբ տեղակայված N գորամասի հարակից տարածքում հայտնաբերվել է նույն գորամասի ժամկետային զինձառայող, շարքային Նարեկ Սևակի Խաչատրյանի մարմինը ծառից կախված վիճակում: Կատարվում է քննություն³⁰:

Կազմակերպության տվյալներով՝ զինձառայողը հայտնաբերվել է Մեղրի համայնքի Լիճք գյուղի հարակից զինավանից մոտ 2 կմ դեպի հյուսիս-արևմուտք գտնվող անտառում:

Դեպքի առթիվ հարուցվել է քրեական գործ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 360.1-ին հոդվածի 1-ին մասով (զինձառայողին անզուլությամբ ինքնասպանության հասցնելը): ՀՀ ՔԿ կողմից տարածված տեղեկատվության համաձայն կատարվում է նախաքննություն³¹:

Նարեկ Խաչատրյանը Արագածոտնի մարզի Թալին քաղաքից էր: Ըստ ՁԼՄ-ներից մեկի տվյալների՝ գորակոչվել էր զինձառայության առողջական խնդիրներով³²:

2. Մկրտիչ Հովհաննիսյան

Ըստ ՀՀ պաշտպանության նախարարության նախնական տվյալների՝ 2021 թ. մայիսի 24-ին, ժամը 17:40-ի սահմաններում զենքի օգտագործման կանոնների խախտման

³⁰ <https://mil.am/hy/news/9260>

³¹ <https://www.investigative.am/news/view/zincarayogh-narek-khachatryan.html>

³² <https://armlur.am/1100488/>

հետևանքով արձակված կրակոցից մահացու հրազենային վիրավորում է ստացել ժամկետային զինծառայող, շարքային Մկրտիչ Հովհաննեսի Հովհաննիսյանը³³:

Հետագայում ՀՀ քննչական կոմիտեի տարածած տեղեկատվության համաձայն՝ զինծառայողը մահացել է գորամասի շարահրապարակում իրեն ամրակցված «ԱԿՄ» տեսակի ինքնաձիգից իր գլխի շրջանում կրակոց արձակելու հետևանքով:

Դեպքի առթիվ հարուցվել է քրեական գործ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 360.1-րդ հոդվածի 1-ին մասով (զինծառայողին անզգուշությամբ ինքնասպանության հասցնելը): ՀՀ ՔԿ կողմից տարածված տեղեկատվության համաձայն կատարվում է նախաքննություն³⁴:

3. Մեեր Հովհաննիսյան

2021 թ. մայիսի 25-ին, ժամը 13:00-ի սահմաններում, ՀՀ հյուսիսարևելյան հատվածում տեղակայված N գորամասում հայտնաբերվել է ժամկետային զինծառայող, շարքային Մեեր Կարենի Հովհաննիսյանը գլխի շրջանում ստացած մահացու հրազենային վիրավորումով³⁵:

ՀՀ քննչական կոմիտեի տարածած տեղեկատվության համաձայն Մեեր Հովհաննիսյանը գորամասի զինանոցում կրակահերթ է արձակել իր գլխի շրջանին «ԱԿՄ» տեսակի ինքնաձիգից: Ստացած հրազենային վնասվածքներով զինծառայողը տեղափոխվել է Նոյեմբերյանի ԲԿ, որտեղ գրանցվել է վերջինիս կենսաբանական մահը:

Դեպքի առթիվ հարուցվել է քրեական գործ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 360.1-րդ հոդվածի 1-ին մասով (զինծառայողին անզգուշությամբ ինքնասպանության հասցնելը): ՀՀ ՔԿ կողմից տարածված տեղեկատվության համաձայն կատարվում է նախաքննություն³⁶:

Զինվորական ծառայության հետ չկապված

4. Ռոման Բաղդատյան

Ըստ ՀՀ պաշտպանության նախարարության տարածած հաղորդագրության, 2021 թ. մայիսի 14-ին, ժամը 07.00-ի սահմաններում, հայտնաբերվել է N գորամասի ժամկետային զինծառայող, շարքային Ռոման Գրիշայի Բաղդատյանի մարմինը՝ կախված վիճակում³⁷:

NEWS.am-ին ՀՀ քննչական կոմիտեի կողմից հայտնած տեղեկատվության համաձայն զինծառայողը 2021թ. մայիսի 13-ին՝ ժամը 23:00-ի սահմաններում ինքնակամ թողել է գորամասի տարածքը եւ վերադարձել տուն: Հաջորդ առավոտյան զինծառայողի ընտանիքի անդամները Ռոման Բաղդատյանին հայտնաբերել են իրենց ավտոտնակում՝ պարանոցից կախված վիճակում:

Դեպքի առթիվ հարուցվել է քրեական գործ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 1-ին մասի հատկանիշներով (սպառնալիքի, դաժան վերաբերմունքի կամ անձնական

³³ <https://mil.am/hy/news/9459>

³⁴ <https://www.investigative.am/news/view/zincarayogh-mkrtich-hovhannisyan.html>

³⁵ <https://mil.am/hy/news/9463>

³⁶ <https://www.investigative.am/news/view/zincarayogh-mher-hovhannisyan.html>

³⁷ <https://mil.am/hy/news/9402>

արժանապատվությունը պարբերաբար նվաստացնելու ճանապարհով անձին անուղղակի դիտավորությամբ կամ անզգուշությամբ ինքնասպանության կամ ինքնասպանության փորձի հասցնելը)³⁸:

ՀՀ ՔԿ կողմից տարածված տեղեկատվության համաձայն կատարվում է նախաքննություն³⁹:

Ամփոփելով ինքնասպանության հետևանքով մահացության դեպքերը, նկատենք, որ դրանց թիվը հատկապես ավելացել է մայիս (3 դեպք) ամսին: Ինքնասպանության դեպքերի թվի աճը կարող է պայմանավորված լինել ինչպես կանոնադրային հարաբերությունների խախտմամբ, այնպես էլ հետպատերազմական իրավիճակով

Գ. Սպանություն՝ զենքի օգտագործման կանոնների խախտում

1. Արտյոմ Մելքոնյան

Ըստ ՀՀ պաշտպանության նախարարության տարածած հաղորդագրության, 2021 թ. մայիսի 4-ին, ժամը 20.00-ի սահմաններում, հարավային ուղղությամբ տեղակայված գորամասերից մեկի մարտական դիրքում, հերթափոխի ընթացքում, ծառայակցի կողմից զենքի օգտագործման կանոնների խախտման հետևանքով արձակված կրակոցից մահացել է ժամկետային զինծառայող, շարքային Արտյոմ Հովհիկի Մելքոնյանը⁴⁰:

Պաշտոնական աղբյուրից Կազմակերպության կողմից ձեռք բերած տվյալների համաձայն՝ ՀՀ ՊՆ 50869 գորամասի դիպուկահար, պարտադիր ժամկետային զինծառայող, շարքային Արմեն Հակոբի Ալեքսանյանը, որպես դիտորդ մարտական հերթապահության ընդգրկված լինելով գորամասի պահպանության տեղամասի մարտական դիրքում, դիրքի կացարանի մոտ զենքի լիցքաթափման ժամանակ կրակոց է արձակել նույն գումարտակի մարտական դիրքում որպես դիտորդ մարտական հերթապահության ընդգրկված պարտադիր ժամկետային զինծառայող, շարքային Արտյոմ Հովհիկի Մելքոնյանի ուղղությամբ՝ պատճառելով գլխի շրջանում մահացու հրազենային վիրավորում:

ՀՀ ՔԿ կողմից տարածված տեղեկատվության համաձայն դեպքի առթիվ հարուցվել է քրեական գործ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 373-րդ հոդվածի 3-րդ մասով՝ զենքի, ռազմամթերքի և շրջապատի համար առավել վտանգ ներկայացնող առարկաների, նյութերի հետ վարվելու կանոնները խախտելը, որն անզգուշությամբ առաջացրել է մարդու մահ⁴¹:

Արտյոմ Մելքոնյանի ծառայակից, պարտադիր ժամկետային զինծառայող Ա.Ա-ն ձերբակալվել է:

Չնայած այն համզամարին, որ զինված ուժերում գրեթե յուրաքանչյուր տարի արձանագրվում են զինծառայողների կողմից զենքի օգտագործման կանոնների խախտման

³⁸ https://news.am/arm/news/643792.html?fbclid=IwAR3qnGhfWagbsD6lqU618Cho8vCEI4DsirdAnhbQyY_OyihNU7CP2sV6g

³⁹ <https://www.investigative.am/news/view/zincarayogh-rb.html>

⁴⁰ <https://mil.am/hy/news/9350>

⁴¹ <https://www.investigative.am/news/view/zincarayogh-artiom-melqonyan.html>

հետևանքով մահացության դեպքեր, ակնհայտ է, որ հրամանատարական կազմի կողմից բավարար ջանքեր չեն գործադրվում զինծառայողների կողմից զենքի օգտագործման կանոնների պահպանման պատշաճ ուսուցման կամ վերահսկողության ուղղությամբ:

Դ. Առողջական խնդիրներ Ծառայության հետ կապված

1. Ռադիկ Թաթոսյան

ԱՀ/ԼՂ պաշտպանության նախարարության տարածած տեղեկատվության համաձայն՝ 2021 թ. հունվարի 12-ին՝ ժամը 18:25-ի սահմաններում, հիվանդության հետևանքով (նախնական՝ սիրտ-թոքային անբավարարություն) մահացել է ՊԲ արևելյան ուղղությամբ տեղակայված զորամասերից մեկի ժամկետային զինծառայող, 2002 թ. ծնված Ռադիկ Էդգարի Թաթոսյանը⁴²:

Հետագայում ՀՀ քննչական կոմիտեն տարածել է մանրամասն տեղեկատվություն դեպքի վերաբերյալ, ըստ որի՝ ժամկետային զինծառայող, շարքային Ռադիկ Էդգարի Թաթոսյանը ԱՀ բժշկական կենտրոն է ընդունվել 2021 թվականի հունվարի 12-ին՝ ժամը 14:50-ին «երկկողմանի թոքաբորբ, սուր միոկարդիտ, COVID-19 հարցական» ախտորոշմամբ: Նույն օրը՝ ժամը 18:25-ին, ԱՀ ԲԿ-ում գրանցվել է Թաթոսյանի կենսաբանական մահը⁴³:

Կազմակերպության տվյալներով՝ զինծառայողը հունվարի 12-ին ժամը 06:30-ի սահմաններում առողջական վիճակի վատթարացման արդյունքում դիմել է զորամասի բուժկետ, սակայն ժամանակին չի ներկայացվել համապատասխան հետազոտության, ինչի հետևանքով վերջինիս ինքնազգացողությունը ավելի է վատացել է, և նա տեղափոխվել է Մարտունու զինվորական հոսպիտալ, որտեղ ևս բավարար հետազոտություն չի իրականացվել զինծառայողի նկատմամբ, որից հետո նա տեղափոխվել է Ստեփանակերտի «Հանրապետական բժշկական կենտրոն», որտեղ սպասարկում իրականացնող համապատասխան անձանց կողմից դրսևորվել է անփույթ վերաբերմունք՝ բժշկական մասնագիտական պարտականությունները ոչ պատշաճ կատարելով, ինչի արդյունքում զինծառայողը մահացել է:

Կազմակերպությանը պաշտոնական աղբյուրներից մեկի տրամադրած տեղեկատվության համաձայն՝ զինծառայողի մահվան դեպքով հարուցվել է քրեական գործ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 376-րդ հոդվածի 2-րդ մասով (անփույթ վերաբերմունքը ծառայության նկատմամբ, որն անզգուշությամբ առաջացրել են ծանր հետևանքներ) և ՀՀ քրեական օրենսգրքի 130-րդ հոդվածի 2-րդ մասով (բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնողների կողմից մասնագիտական պարտականությունները չկատարելը կամ ոչ պատշաճ կատարելը, որն անզգուշությամբ առաջացրել է բուժվող հիվանդի մահ):

⁴² <https://nkrmil.am/news/view/3186>

⁴³ <http://investigative.am/news/view/radik-tatosyan.html>

2. Էդվարդ Կիրակոսյան

2021 թ. փետրվարի 8-ին, ժամը 12.40-ի սահմաններում, ՀՀ հյուսիսարևելյան ուղղությամբ տեղակայված գորամասերից մեկի պահպանության տեղամասում հանկարծամահ է եղել պայմանագրային զինծառայող, շարքային Էդվարդ Կառլենի Կիրակոսյանը⁴⁴:

Դեպքի փաստով քրեական գործի հարուցումը մերժվել է ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 35-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետով՝ հանցագործության դեպքի բացակայության հիմքով:

Ծառայության հետ չկապված

3. Գեղամ Գրիգորյան

Սպա Գեղամ Գրիգորյանի մահվան դեպքն արձանագրվել է 2021 թ. մարտի 13-ին «Էրեբունի» ԲԿ-ում:

Դեպքի մասին հաղորդագրություն չի տարածվել ո՛չ պաշտոնական աղբյուրներով և ո՛չ էլ զանգվածային լրատվամիջոցներով:

Կազմակերպությանը դեպքի մասին հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությունից:

Հատնի է, որ դեպքով վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Էրեբունու բաժնի կողմից:

4. Արսեն Մարգարյան

Պայմանագրային զինծառայող Արսեն Մարգարյանի մահացել է 2021 թ. մարտի 21-ին՝ տանը:

Դեպքի մասին հաղորդագրություն չի տարածվել ո՛չ պաշտոնական աղբյուրներով և ո՛չ էլ զանգվածային լրատվամիջոցներով:

Կազմակերպությանը դեպքի մասին հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությունից:

Հատնի է, որ դեպքով վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Էրեբունու բաժնի կողմից:

5. Կարապետ Սարգսյան

Սպա Կարապետ Սարգսյանի մահվան դեպքն արձանագրվել է «Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ-ում 2021 թ. մայիսի 10-ին:

⁴⁴ <https://mil.am/hy/news/8902>

Դեպքի մասին հաղորդագրություն չի տարածվել ո՛չ պաշտոնական աղբյուրներով և ո՛չ էլ զանգվածային լրատվամիջոցներով:

Կազմակերպությանը դեպքի մասին հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությունից:

Հատնի է, որ դեպքով վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Նոր նորքի բաժնի կողմից:

6. Տիգրան Բաբայան

Ենթասպա Տիգրան Բաբայանը մահացել է 2021 թ. մայիսի 15-ին՝ ԱՀ/ԼՂ բժշկական կենտրոնում:

Դեպքի մասին հաղորդագրություն չի տարածվել ո՛չ պաշտոնական աղբյուրներով և ո՛չ էլ զանգվածային լրատվամիջոցներով:

Կազմակերպությանը դեպքի մասին հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությունից:

Հատնի է, որ դեպքով վարույթն իրականացվել է ԱՀ ոստիկանության քննչական վարչության կողմից:

7. Արթուր Գրիգորյան

Սպա Արթուր Գրիգորյանը հանկարծամահ է եղել 2021 թ. հունիսի 26-ին՝ Այգեձոր գյուղի իր հողամասում հանգստի մեջ գտնվելիս:

Դեպքի մասին հաղորդագրություն չի տարածվել ո՛չ պաշտոնական աղբյուրներով և ո՛չ էլ զանգվածային լրատվամիջոցներով:

Կազմակերպությանը դեպքի մասին հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությունից:

Հատնի է, որ դեպքով վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Տավուշի բաժնի կողմից:

8. Ասատուր Մելքոնյան

Պայմանագրային զինծառայող Ասատուր Մելքոնյանը, գտնվելով արձակման մեջ, հայտնաբերվել է մահացած 2021 թ. հունիսի 28-ին իր բնակարանում: Նախնական ախտորոշումը՝ «ինֆարկտ»:

Դեպքի մասին հաղորդագրություն չի տարածվել ո՛չ պաշտոնական աղբյուրներով և ո՛չ էլ զանգվածային լրատվամիջոցներով:

Կազմակերպությանը դեպքի մասին հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությունից:

Հատնի է, որ դեպքով վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Եղեգնաձորի բաժնի կողմից:

Այսպես, 2021 թ. առողջական խնդիրների հետևանքով մահացության 8 դեպքերից միայն 2-ն են դասակարգվել որպես զինվորական ծառայության հետ կապված: Ընդ որում՝ մեկ դեպքում պայմանագրային զինծառայողը հանկարծամահ է եղել ծառայության վայրում, մյուս դեպքում ժամկետային զինծառայողը մահացել է ոչ պատշաճ տրամադրված բուժօգնության հետևանքով: Ակնհայտ է, որ առողջական խնդիրների հետևանքով մահվան դեպքերի պատճառ կարող է հանդիսանալ ոչ պատշաճ բուժօգնության ապահովումը կամ գորակոչային ժամանակահատվածում, կամ զինվորական ծառայություն իրականացնելու ընթացքում:

Ե. Ավտովթար

Ծառայության հետ կապված

1. Արման Համբարյան

Ըստ ՀՀ ՊՆ կողմից տարածված հաղորդագրության, 2021 թ. մայիսի 20-ին, ժամը 19:00-ի սահմաններում, ՊՆ N գորամասի գրահափոխադրիչը, մշտական տեղակայման վայրից կիրառման շրջաններ ընթանալիս, դուրս է եկել ճանապարհի երթևեկելի հատվածից և մոտ 100 մետր գլորվել ձորը: Վթարի հետևանքով ստացած մարմնական վնասվածքներից մահացել է գրահափոխադրիչի մեխանիկ-վարորդ, ժամկետային զինծառայող Արման Վահրամի Համբարյանը⁴⁵:

Փաստի առթիվ հարուցվել է քրեական գործ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 377-րդ հոդվածի 2-րդ մասով՝ մեքենաներ վարելու կամ շահագործելու կանոնները խախտելը, որն անզգուշությամբ առաջացրել է մարդու մահ:

ՀՀ ՔԿ կողմից տարածված տեղեկատվության համաձայն, կատարվում է նախաքննություն⁴⁶:

Վրաերթ

2. Լևոն Մկրտումյան

3. Արամ Բադայան

Ըստ ՀՀ ՊՆ տարածած հաղորդագրության, 2021 թ. ապրիլի 15-ին ապրիլի 15-ին, ժամը 02.00-ի սահմաններում, Կոտայքի մարզի Արամուս գյուղի մոտակայքում, երթ իրականացնելիս, վրաերթի են ենթարկվել զինծառայողներ, ինչի հետևանքով պայմանագրային զինծառայողներ, ավագ սերժանտ Արամ Վահանի Բադայանը (ծնվ. 1988թ.) և կրտսեր սերժանտ Լևոն Սամվելի Մկրտումյանը (ծնվ. 1992թ.) տեղում մահացել են⁴⁷:

Վրաերթի ենթարկված ևս մեկ զինծառայող ստացիոնար բուժման է ընդունվել ՊՆ կենտրոնական կլինիկական զինվորական հոսպիտալ, առողջական վիճակը ապրիլի

⁴⁵ <https://mil.am/hy/news/9444>

⁴⁶ <https://www.investigative.am/news/view/mahvan-elqov-vtar-zintexnika.html>

⁴⁷ <https://mil.am/hy/news/9235>

դրությամբ գնահատվում էր ծանր: Նոր մանրամասներ զինծառայողի վիճակի մասին հայտնի չեն: Մյուս զինծառայողները ՊՆ ԿԿԶԶ-ում բժշկական զննություն անցնելուց հետո վերադարձել են ծառայության վայր:

Shamshyan.com կայքի տվյալներով՝ Կոտայքի մարզի բնակիչ 34-ամյա Կարեն Միքայելյանը ոչ սթափ վիճակում վարելով ավտոմեքենան Արամուս գյուղի Տիգրանաձորի խճուղում վրաերթի է ենթարկել 6 պայմանագրային զինծառայողի և նրանց թողնելով անօգնական՝ դիմել է փախուստի⁴⁸:

Դատախազության կողմից Կազմակերպությանը տրամադրված տվյալների համաձայն, զինծառայողների մահվան փաստի առիթով հարուցվել է քրեական գործ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 242 հոդվածի 3-րդ մասով (ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովմանն ուղղված պահանջները կամ ճանապարհային երթևեկության կամ տրանսպորտային միջոցների շահագործման կանոնները խախտելը, որն անգողշությամբ առաջացրել է երկու կամ ավելի մարդու մահ) և 244 հոդվածի 1-ին մասով (ճանապարհատրանսպորտային պատահարի վայրը թողնելը)⁴⁹:

Shamshyan.com- կայքի տվյալներով՝ Կոտայքի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանի որոշմամբ վարորդի՝ Կարեն Միքայելյանի նկատմամբ որպես խափանման միջոց է կիրառվել երկամսյա կալանք⁵⁰:

Դեպքը զինվորական կենտրոնական դատախազության կողմից ներառվել է ավտովթարի հետևանքով մահացության դեպքերի թվում:

Ծառայության հետ չկապված

4. Վրեժ Գրիգորյան

Պայմանագրային զինծառայող Վրեժ Գրիգորյանը 2021 թ. հունվարի 10-ին ժամը 03:00-ի սահմաններում իր վարած «մերսեդես» մակնիշի ավտոմեքենայով վթարի ենթարկվելու հետևանքով մահացել է:

Դեպքի մասին հաղորդագրություն չի տարածվել ո՛չ պաշտոնական աղբյուրներով և ո՛չ էլ զանգվածային լրատվամիջոցներով:

Կազմակերպությանը դեպքի մասին հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությունից:

Հատնի է, որ դեպքով վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ Արարատի քննչական վարչության Վեդիի բաժնի կողմից:

5. Արսեն Մայիլյան

Պայմանագրային զինծառայող Արսեն Մայիլյանը վթարի է ենթարկվել 2021 թ. հունվարի 13-ին ժամը 23:30-ի սահմաններում՝ իր վարած «Վագ 21-06» մակնիշի

⁴⁸ <https://shamshyan.com/hy/article/2021/04/17/1184450/> , <https://galatv.am/hy/2960119/>

⁴⁹ <https://galatv.am/hy/2960119/>

⁵⁰ <https://shamshyan.com/hy/article/2021/04/17/1184450/>

ավտոմեքենայով: Ընդունվելով ԱՀ/ԼՂ հանրապետական հիվանդանոց՝ զինծառայողը մահացել է 2021 թ. հունվարի 16-ին:

Դեպքի մասին հաղորդագրություն չի տարածվել ո՛չ պաշտոնական աղբյուրներով և ո՛չ էլ զանգվածային լրատվամիջոցներով:

Կազմակերպությանը դեպքի մասին հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությունից:

Հատնի է, որ դեպքով վարույթն իրականացվել է ԱՀ Մարտունու շրջանային ոստիկանության կողմից:

6. Մասիս Բալասանյան

Պամանագրային զինծառայող Մասիս Բալասանյանը 2021 թ. հունվարի 20-ին ժամը 17:40-ի սահմաններում իրեն պատկանող «Լադա» մակնիշի ավտոմեքենայով բախվել է բետոնե սյանը և հիվանդանոց տեղափոխվելիս մահացել:

Դեպքի մասին հաղորդագրություն չի տարածվել ո՛չ պաշտոնական աղբյուրներով, և ո՛չ էլ զանգվածային լրատվամիջոցներով:

Կազմակերպությանը դեպքի մասին հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությունից:

Հատնի է, որ դեպքով վարույթն իրականացվել է ԱՀ քննչական կոմիտեի կողմից:

7. Հովհաննես Մխիթարյան

Պայմանագրային զինծառայող Հովհաննես Մխիթարյանը, գտնվելով հանգստի մեջ, իր վարած «Վագ 21732» մակնիշի ավտոմեքենայով Երևան-Սևան ավտոճանապարհին բախվել է «Զիլ 131» մակնիշի շարժական գազալիցքավորվող բեռնատար ավտոմեքենային, ինչի հետևանքով տեղում մահացել է:

Դեպքի մասին հաղորդագրություն չի տարածվել ո՛չ պաշտոնական աղբյուրներով և ո՛չ էլ զանգվածային լրատվամիջոցներով:

Կազմակերպությանը դեպքի մասին հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությունից:

Հատնի է, որ դեպքով վարույթն իրականացվել է Գեղարքունիքի մարզային քննչական վարչության Սևանի քննչական բաժնի կոմիտեից:

8. Եղիշե Մանուկյան

Պայմանագրային զինծառայող Եղիշե Մանուկյանը 2021 թ. մայիսի 28-ին ժամը 00:30-ի սահմաններում իր վարած «Մերսեդես» մակնիշի ավտոմեքենայով դուրս է եկել ճանապարհի երթևեկելի մասից և գլորվել ձորը, ինչի հետևանքով տեղում մահացել է:

Դեպքի մասին հաղորդագրություն չի տարածվել ո՛չ պաշտոնական աղբյուրներով և ո՛չ էլ զանգվածային լրատվամիջոցներով:

Կազմակերպությանը դեպքի մասին հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությունից:

Հատնի է, որ դեպքով վարույթն իրականացվել է ԱՀ քննչական կոմիտեի կոմից:

9. Վահագն Սահակյան

Պայմանագրային զինծառայող Վահագն Սահակյանը 2021 թ. հունիսի 15-ին իր վարած «Օպել» մակնիշի ավտոմեքենայով Ոսկետափ-Երևան ավտոճանապարհի հատման հատվածում դուրս է եկել ճանապարհի երթևեկելի մասից և կողաշրջվել, ինչի հետևանքով տեղում մահացել է:

Դեպքի մասին հաղորդագրություն չի տարածվել ո՛չ պաշտոնական աղբյուրներով և ո՛չ էլ զանգվածային լրատվամիջոցներով:

Կազմակերպությանը դեպքի մասին հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությունից:

Հատնի է, որ դեպքով վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ Արարատի մարզային քննչական վարչության կոմից:

Մտահոգիչ է մնում ավտովթարի հետևանքով մահվան դեպքերը, ինչից կարելի է ենթադրել, որ 18-20-ամյա պարտադիր ժամկետային զինծառայողների կողմից ծանր մարտական մեքենաներ վարելու պատշաճ հրահանգավորում չի իրականացվում: Կարևոր է, որ զինծառայողները մինչ ծանր մարտական մեքենաներ վարելը անցնեն համապատասխան և ամբողջական վերապատրաստում:

Ինչ վերաբերում է վրաերթի հետևանքով մահվան դեպքին, որի հետևանքով մահացել է 2 պայմանագրային զինծառայող, նախ նշենք, որ դրանք դատախազության կողմից դասակարգվել են որպես ավտովթարի հետևանքով դեպքեր:

Զ. Դժբախտ պատահար

Զինվորական ծառայության հետ կապված

Կայծակնահարում

1. Սերգեյ Շահնազարյան

2021 թ. հունվարի 15-ին մարտական դիրքի կացարանում կայծակնահարվել և մահացել է պայմանագրային զինծառայող, շարքային Սերգեյ Շահնազարյանը⁵¹:

Դատախազության կողմից Կազմակերպությանը տրամադրված տեղեկատվության համաձայն, զինծառայողի մահվան փաստի կապակցությամբ հարուցվել է քրեական գործ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 376-րդ հոդվածի 2-րդ մասով: Կատարվում է նախաքննություն:

Դեպքի մասին պաշտոնական տեղեկատվություն չի տարածվել: Կազմակերպությանը դեպքի մանրամասների մասին հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությունից:

⁵¹ <https://armenpress.am/arm/news/1046544.html>

Չնահյուս

2. Աղասի Հովհաննիսյան

ՀՀ ՊՆ տարածած տեղեկատվության համաձայն՝ 2021 թ. մարտի 21-ին, խիստ ձնաքթի պայմաններում, ՀՀ ՋՈՒ N գորամասի մարտական հենակետից մյուս հենակետ անցնելու ընթացքում կորել է կապը երկու պայմանագրային զինծառայողի՝ Կարեն Շահնազարյանի և Աղասի Հովհաննիսյանի հետ⁵²:

Որոնողափրկարարական աշխատանքների արդյունքում մարտի 22-ի երկրորդ կեսին զինծառայողների գտնվելու վայրը տեղորոշվել է: Ջինծառայողներից մեկը՝ Կարեն Շահնազարյանը ծանր վիճակով տեղափոխվել է զինվորական հոսպիտալ: Մյուս զինծառայողի՝ Աղասի Հովհաննիսյանի կյանքը փրկել չի հաջողվել⁵³:

29-ամյա Աղասի Հովհաննիսյանը Արագածոտնի մարզի Արագածավան համայնքից էր: Ըստ համայնքի ղեկավարին հասած տեղեկությունների՝ մարտական դիրքում հացը վերջացած է եղել, գնացել են ներքևի մարտական դիրքից հաց բերելու և մոլորվել են⁵⁴:

Աղասի Հովհաննիսյանը պայմանագրային զինծառայող էր ԱՀ/ԼՂ գորամասերից մեկում: 2020 թ. պատերազմական գործողություններից հետո տեղափոխվել էր Ջերմուկի գորամաս⁵⁵:

Դատախազության կողմից Կազմակերպությանը տրամադրված տեղեկատվության համաձայն, զինծառայողի մահվան փաստի առթիվ հարուցվել է քրեական գործ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 376-րդ հոդվածի 3-րդ մասով՝ անփույթ վերաբերմունքը ծառայության նկատմամբ, որն անզգուշությամբ առաջացրել է ծանր հետևանքներ (ռազմական դրության, պատերազմի ժամանակ կամ մարտի պարագաներում կատարված):

Կատարվում է նախաքննություն:

Զինվորական ծառայության հետ չկապված

Ծառի տապալման հետևանքով

3. Էդիկ Չատյան

Պայմանագրային զինծառայող Էդիկ Չատյանը մահացել է՝ արձակուրդում գտնվելու ժամանակ՝ 2021 թ. հունվարի 15-ին Տավուշի մարզի Այգեձոր գյուղի անտառում ծառ կտրելիս: Ծառը վրան ընկնելու հետևանքով մահացել է:

Դեպքի մասին հաղորդագրություն չի տարածվել ո՛չ պաշտոնական աղբյուրներով և ո՛չ էլ զանգվածային լրատվամիջոցներով:

Կազմակերպությանը դեպքի մասին հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությունից:

Դեպքով վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ Բերդի քննչական բաժնի կողմից:

⁵² <https://mil.am/hy/news/9112>

⁵³ <https://mil.am/hy/news/9117>

⁵⁴ <https://168.am/2021/03/24/1483745.html>

⁵⁵ <https://armeniasputnik.am/armenia/20210322/26885129/korel-e-kapy-erku-payjmanagrayin-zintsarayoxi-het.html>

Մեքենան նորոգելիս դետալը հարվածել է գլխին

4. Աշոտ Սարգսյան

2021 թ. մայիսի 28-ին բժշկական հաստատությունում մահացել է պահեստագործի սպա Աշոտ Սարգսյանը:

Ավտոմեքենայի վրա գազի կարգավորման աշխատանքներ կատարելիս շարժիչից պոկված դետալը հարվածել է գլխի ձախ քունքային հատվածին, որն էլ հանդիսացել է մահվան պատճառը:

Մահվան փաստով նախապատրաստվել են նյութեր:

Նշենք, որ դեպքի մասին հաղորդագրություն չի տարածվել ո՛չ պաշտոնական աղբյուրներով և ո՛չ էլ լրատվամիջոցներով:

Դեպքի մասին չի տեղեկացվել նաև ՀՀ գլխավոր դատախազությանն ուղղված հարցման պատասխանով: Կազմակերպությունը զինծառայողի մահվան դեպքի մասին տեղեկացել է այլ պաշտոնաական աղբյուրից:

Զինվորական ծառայության հետ կապված դասակարգված դժբախտ պատահարների հետևանքով մահվան երկու դեպքերին անդրադառնալով, նշենք, որ դրանցից մեկը կայծակնահարման հետևանքով է, մյուսը՝ ձնահյուսի տակ մնալու: Երկու դեպքում էլ մահացել են պայմանագրային զինծառայողներ: Զնահյուսի հետևանքով տուժած ևս մեկ զինծառայող տեղափոխվել է հոսպիտալ և վերջինիս առողջական վիճակի մասին տվյալներ առկա չեն:

Այսպես, նշված երկու պատահարները վկայում են ծառայության անվտանգության կանոնների չպահպանման մասին: Ավելին, այն տեղի է ունեցել պայմանագրային և սպայական կազմի զինծառայողների հետ: